

मूल्य ₹ १५/-

हङ्गामी हुनिखा

(मराठी)

अंक ०३ • वर्ष १७ वे • पृष्ठे ५२ • मार्च - २०२०

जागीतिक
वन्यजीव
दिक्से

हस्ती दुनिया

(मराठी)

अंक ०३ • वर्ष १७ वे • पृष्ठे ५२ • मार्च २०२०

बालकांच्या गौधिक आणि आध्यात्मिक विकासाची आगळी वेगळी भेट

(पंजाबी, इंग्रजी व हिंदी भाषेतसुधा प्रकाशित)

संपादक
राजेंद्र थोरात
(अवैतनिक)

सहसंपादक
सुरेश तिलोटकर
सजावट व चित्रे
स्वनिल वि. न्हाटवळ
राजनंदन कृ. पिंपळकर

• सुरेश तिलोटकर

• श्रीकांत द. पाटील

संत निरंकारी मंडळ (चेंबूर) करिता मुद्रक व प्रकाशक श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव यांनी ही हस्ती दुनिया पत्रिका एम.पी.प्रिंटर्स, बी-२२०, फेस-II, नोएडा-२०१३०५, जिल्हा-गौतम बुध्द नगर (उत्तर प्रदेश) येथे छापून संत निरंकारी भवन, ५० मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई - ४०० ०९४. येथे प्रकाशित केली.

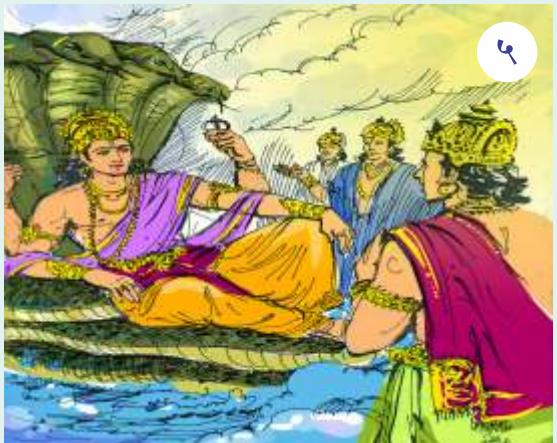
कार्यालयाचा पत्ता

५०, मोरबाग रोड, संत निरंकारी सत्संग भवन,
दादर, मुंबई - ४०० ०९४

ई-मेल marathihiastiduniya@gmail.com
Website : www.nirankari.org

लेखकांच्या मताशी सहमत असणे अनिवार्य नाही

देश	१ वर्ष	३ वर्ष	५ वर्ष	११ वर्ष
भारत/नेपाळ	₹ 150	₹ 400	₹ 700	₹ 1500
यू.के.	£ 15	£ 40	£ 70	£ 150
यूरोप	€ 20	€ 55	€ 95	€ 200
अमेरिका	\$ 25	\$ 70	\$ 120	\$ 250
कॅनडा/ऑस्ट्रेलिया	\$ 30	\$ 85	\$ 140	\$ 300

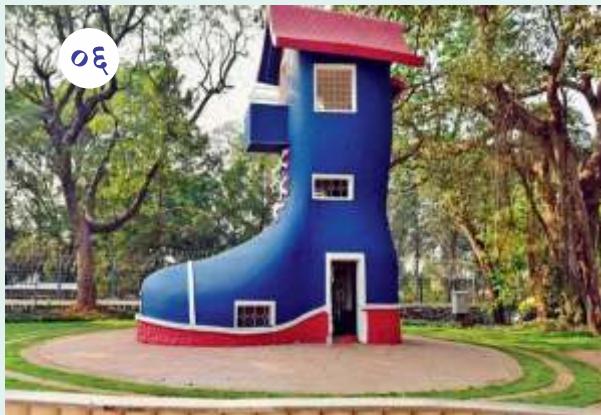
स्तंभ

○ दोन शब्द	०४
○ दादाला विचारू या	११
○ विचारपुष्ट	१२
○ शब्दकोडे	१४
○ आरोग्याचा मंत्र	२१
○ वाढदिवसाच्या शुभेच्छा	२६
○ दिव्यवाणी	३१
○ हसा मुलांनो हसा	३२
○ सामान्य ज्ञान	४५
○ वैज्ञानिक प्रश्नोत्तरे	४८
○ चित्र काढा आणि रंग भरा	५०

चित्रकथा

○ आजोबा	१६
○ किंटी	३८

०६

विशेष व प्रेरक प्रसंग

- व्यक्तिविशेष -रावसाहेब धुरंधर ०७
- तेजस्विनी - निर्मला सितारामन २३
- भ्रमंती २७
- दिनविशेष २८
- समर्थ दर्शन -भाग ६५ ३४
- आपले जिल्हे - ठाणे ४६
- विश्वजगत - कॉमन नवाब ४९

४६

४९

कथा

- अश्वेध यज्ञाची कथा ०५
- कठिण काळ निघून जाईल ०९
- क्षमा करत जावे २०
- अन्नदानाचे महत्त्व २४
- नामी औषध ४२
- मुक्या प्राण्यांवर दया करा ४३

२०

४३

कविता

- रम्य ते बालपण १५
- आहे महान नारी ३६
- परीक्षा ३७

मातृशक्ती

झा न नाही, विद्या नाही। ते घेणेची गोडी नाही। शहाणे असूनही चालत नाही। तयास तयास मानव म्हणावे का?

हा प्रश्न विचारला आहे, क्रांतिज्योती सावित्रीबाईं फुले यांनी. यातून एक गोष्ट स्पष्ट दिसून येते, की माणसाला ज्ञानाची आणि विद्येची गोडी नाही. ईश्वराने मानवाला बुध्दीचं वरदान दिलेल आहे. बुध्दीमुळे मनुष्य सर्व प्राण्यांमध्ये श्रेष्ठ गणला जातो. त्यालाच शहाणपण म्हणतात; परंतु ज्ञान आणि विद्येशिवाय ते शहाणपण काय कामाचं? इतर प्राण्यांना कुठल्या ज्ञानाची किंवा विद्येची गरज नसते. निसर्ग नियमांनुसार त्यांचं जीवन व्यवस्थित चाललेलं असत; परंतु माणसाचं तसं नाही. ज्ञानाच्या आणि विद्येच्या बळावर तो प्रगत आणि सुसंस्कृत होत जातो. भौतिक प्रगतीसाठी विद्येची आणि मानवीय गुणांसाठी ज्ञानाची खूप गरज आहे. याच्याशिवाय मनुष्याचं जीवन पशूसारखंच आहे. मग माणूस म्हणून जगायचं की पशूसारखं जगायचं? हा अंतर्मुख करणारा प्रश्न सावित्रीबाईंनी समाजाला विचारला. पण नुसता प्रश्नच विचारला नाही, तर माणसाला माणसासारखं जगता यावं यासाठी अनेक प्रकारे होणारा विरोध छळ, दुःख - कष्ट सहन करत त्यांनी समाजात क्रांती देखील घडवून आणली.

एका स्त्रीला वाटलं की समाजात सुधारणा घडवायची असेल तर स्त्री शिकली पाहिजे. कारण शिक्षणामुळे ज्या घरात मुलगी जन्माला आलेली असते, त्या घराचं नाव मोठं तर होतच; पण लग्न होऊन ती जेव्हा दुसऱ्या घरी जाते तेव्हा तेथेही ती आपल्या मुलाबाळांवर चांगले संस्कार करू शकते. पुढे येणारी पीढी घडवू शकते. समाजातील स्वार्थ लोकांनी स्त्रीला

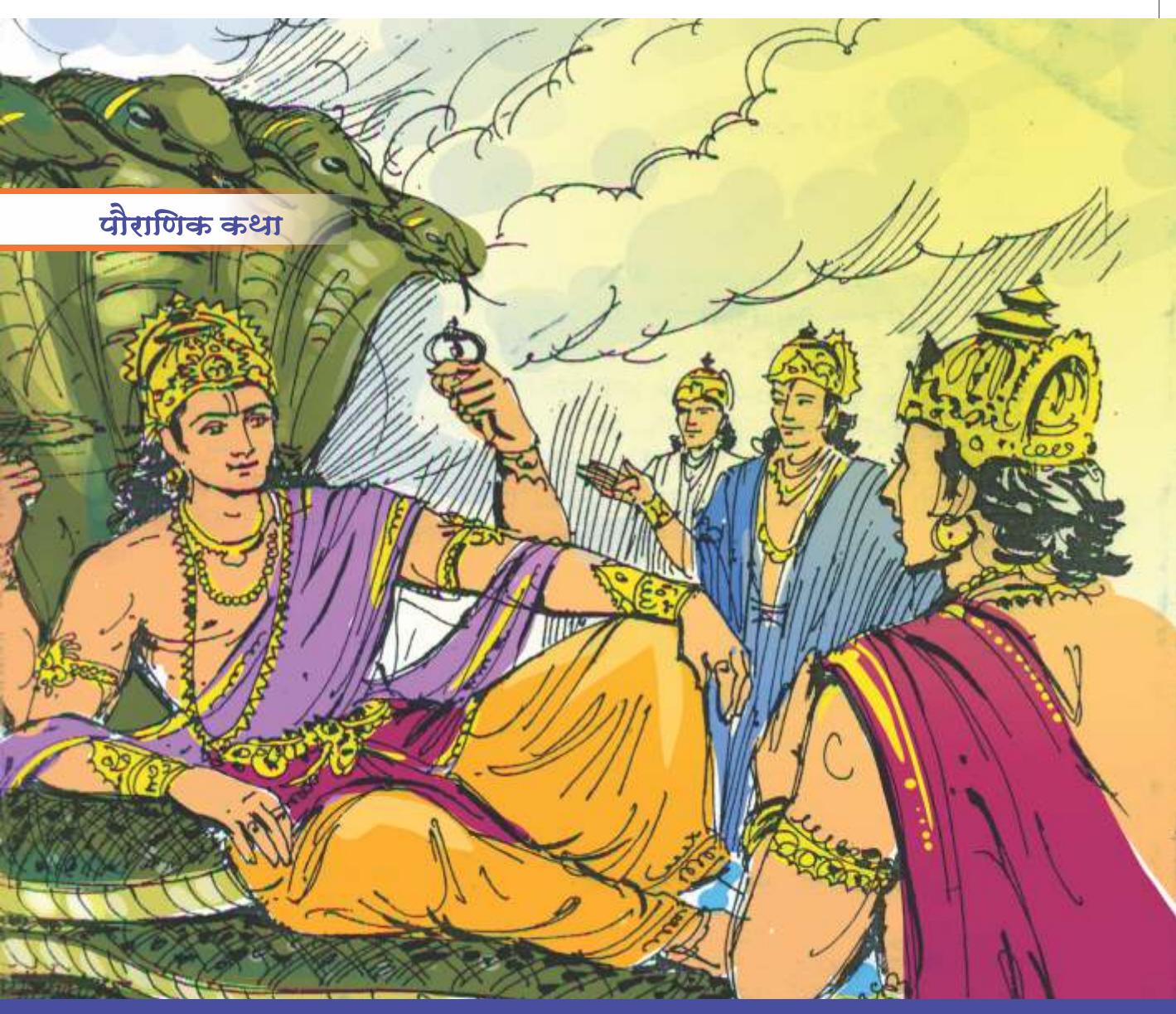
शिक्षणापासून वंचित ठेवले. कारण त्यांना आपलं वर्चस्व कायम ठेवायचं होतं. अनेक शतकं स्त्रीने शिक्षण घेतलेलं नसल्यामुळे पुरुषांनी तिच्यावर अन्यायच केला. स्त्री-पुरुष समानता त्यांना मान्यच नव्हती. कारण त्यांच्यात माणुसकी, मानवता यांसारखे मानवीय गुणच नव्हते. सावित्रीबाईंना ही परिस्थिती बदलायची होती. स्त्रीने स्वतः शिकून स्वावलंबी व्हावे, आपल्या मुलांवर हेच संस्कार करावेत, की मानवता हाच खरा धर्म आहे. स्त्रियांना सन्मान देण, तिचं रक्षण करणं हे पुरुष म्हणून आपलं प्रथम कर्तव्य आहे.

आज विद्येचा सुकाळ झाला. मुलं खूप शिकताहेत. उच्च पदावर जाऊन भौतिक प्रगती करत आहेत. बौद्धिक क्षेत्रात प्रगत आहेत; पण भावनिक क्षेत्रात अजून मार्गे आहेत. यासाठी गरज आहे ज्ञानाची म्हणजे आत्मज्ञानाची. मी कोण आहे? माझा जन्म कशासाठी झाला आहे? या प्रश्नांची उत्तरं जेव्हा माणसाला मिळतात, तेव्हा जगण्याची दिशा प्राप्त होते. स्वार्थवृत्ती, अभिमान, अहंकार हे दुर्गुण लयास जाऊन दया, प्रेम, सहानशीलता, परोपकार इ. मानवी गुण प्रकट होतात. माणूस केवळ सुशिक्षित असून चालणार नाही, तर तो सुसंस्कृतही असावा ही काळाची गरज आहे. आताच्या बाल व युवा पीढीला सुसंस्कृत बनवून त्यांच्या जीवनाला योग्य दिशा देण्यासाठी मिशनच्या माध्यमातून ज्ञानज्योती सदगुरु माता सुदीक्षाजी महाराज अविश्रांत परिश्रम घेत आहेत.

या धरतीवर मानवमात्राला माणूस म्हणून घडवण्यासाठी ज्यांनी ज्यांनी अपार कष्ट सोसले त्या साच्या स्त्री शक्तीला - मातृशक्तीला कोटी कोटी वंदन!

- राजेंद्र थोरात ...

अश्वमेध यज्ञाची कथा

अ गस्त्य मुनींकङ्गून श्रीरामांनी अनेक कथा ऐकल्या. मुनीवरांच्या सांगण्याप्रमाणे जवळच असलेल्या पवित्र सरोवराच्या तटावर जाऊन त्यांनी आचमन व स्नानसंध्या आठोपली. श्रीरामांना अनेक गुणांनी युक्त कंदमुळे, दिव्य औषधी, इत्यादी वस्तू भोजनात अगस्त्यमुनींनी अर्पण केल्या.

अगस्त्यमुनींच्या पाहुण्याचाराने श्रीराम अगदी प्रसन्न व तृप्त झाले. दुसऱ्या दिवशी सकाळी त्यांनी मुनिवरांचा

निरोप घेतला व ते अयोध्येस परत फिरले.

अयोध्येला परत फिरल्यावर राजसूय यज्ञ करावा, असा एक विचार श्रीरामांच्या मनात खेळू लागला. आपल्या तिन्ही भावांना जवळ बोलावून श्रीरामांनी राजसूय यज्ञाविषयीचा सल्ला त्यांना विचारला. श्रीराम म्हणाले,

“राजसूय यज्ञाने मित्रदेवाला वरुणाचं पद प्राप्त झालं. सोमदेवाला कीर्ती व शाश्वत स्थान प्राप्त झालं,

तेव्हा माझ्याही मनात राजसूय यज्ञ करावा असा विचार घोळत आहे.” यावर भरत हात जोडून उत्तरला,

“प्रभू, तुम्ही समस्त लोकांचे स्वामी आहात. सर्व भूपालांचे आधार आहात तुम्ही लोकनाथ आहात. सारेजण तुम्हाला पितृस्थानी समजतात. अशा वेळी हे नरेश्वरा, तुम्ही राजसूय यज्ञ कसे काय करु शकता? कारण या यज्ञात संहार आहे. अनेक राजांचा राजवंशाचा संहार आहे. म्हणून असा यज्ञ करणे तुम्हाला गौरवाचे व उचित ठरणार नाही. कारण राजसूय यज्ञ न करताच त्या यज्ञाचे सर्व फळ तुम्हाला आधीच प्राप्त झाले आहे.”

भरताचे बोलणे श्रीरामांना पटले. ते म्हणाले,

“तुझ्या सयुक्तिक बोलण्याप्रमाणे, राजसूय यज्ञातून मी माझे मन काढून घेतो. मलाही तुझं म्हणणं पटलं. राजसूय यज्ञ करण्याची, अकारण संहार करण्याची आपणाला आवश्यकता नाही. कधी कधी कनिष्ठांनी सांगितलेल्या बहुमोल गोष्टीदेखील स्वीकारणीय असतात.”

त्यावर लक्षणाने सुचविले.

“रघुकुलनंदना अश्वेध नावाचा महान यज्ञ समस्त पाप दूर करणारा आहे. पवित्र आहे. त्याचं अनुष्ठान करणं तुम्हाला रुचेलसं वाटतं. इंद्राच्या हातून जेहा ब्रह्महत्येचं पाप घडलं, तेव्हा अश्वेध यज्ञाचं अनुष्ठान करूनच तो पवित्र झाला.”

“देव दैत्य एकोप्याने राहत होते तेव्हाची हकीकत, वृत्रासुर नावाचा एक अवाढव्य असुर होता. वृत्रासुर ज्या नगरीचा राजा होता, ती नगरी धन-धान्याने सुफल संपन्न होती. या वृत्रासुराने आपला जेष्ठ पुत्र मधुरेश्वर याला राजा केले आणि स्वतः तो कठोर तपश्चर्या करु लागला. त्यामुळे इंद्र मोठ्या चिंतेत पडला. या घोर तपश्चर्येने वृत्रासुर देवलोकावर मात करील, अशी भीती त्याला वाटू लागली. वृत्रासुराचा वध करण्याविषयी इंद्राने भगवान विष्णूला विनंती केली; परंतु विष्णूनीं उत्तर दिले,

“मी महात्मा वृत्रासुराच्या स्नेहबंधनात बांधला गेलो आहे. मी वृत्रासुराचा वध करु शकत नाही. परंतु तुम्हा साच्या देवांची विनंती लक्षात घेऊन मला काही करणे आवश्यक आहे. आता देवराज इंद्रच वृत्रासुराचा वध करु शकेल. सुरश्रेष्ठ गणांनो, मी माझं तेज तीन भागात विभक्त करतो. माझ्या तेजाचा एक अंश इंद्रात प्रवेश करील. दुसरा वज्र व्यापून टाकील. तिसरा भूतलावर राहील. त्यामुळे इंद्र वृत्रासुराचा वध करु शकेल.”

इंद्रादी सर्व महात्मा देव जेथे महान असुर वृत्रासुर तपस्या करीत होता, त्या वनात गेले. त्यांनी पाहिले, की वृत्रासुर आपल्या तपोबलाच्या तेजाने उजळून निघाला आहे. त्यामुळे देव घाबरले. तपोबलाच्या तेजाने न्हाऊन निघालेल्या वृत्रासुराचा आपण कसा काय वध करु शकू? उलट आपलाच पराभव होण्याची शक्यता अधिक, अशी भीती त्यांना वाटली. तेवढ्यात आपले कठीण वज्र इंद्राने उचलले व त्याचा एक जोराचा प्रहार तपोनिधी वृत्रासुराच्या मस्तकावर केला. त्यामुळे वृत्रासुराच्या मस्तकाची शकले झाली व तो खाली कोसळला. वृत्रासुर मारला गेला. आपण निरपराध वृत्रासुराला मारले याची एक अपराधी दुःखद जाणीव इंद्राच्या मनाला झाली आणि तो लाजेकाजेस्तव लोकालोकपर्वताच्या पलीकडे अंधःकारमय प्रदेशात निघून गेला. जाते वेळी ब्रह्महत्या त्याचा तात्काळ पाठलाग करु लागली आणि त्याच्या अंगावर तुटून पडली. त्यामुळे इंद्राच्या मनाला मोठे दुःख झाले.

“एकीकडे वृत्रासुर मारला गेला याचा आनंद सर्व देवांना झाला, तर दुसरीकडे इंद्र अदृश्य झाल्यामुळे ही सारे देव दुःखी व व्याकुळ झाले. मग सारे देव पुन्हा भगवान विष्णूपाशी गेले व त्यांची स्तुती नि विनवणी करीत म्हणाले,

“परमेश्वरा, वृत्रासुराच्या वधाने इंद्राला ब्रह्महत्येची बाधा झाली आहे, तर त्याच्या उध्दाराचा काहीतरी उपाय सांगा.” यावर शेषशायी भगवान विष्णू उत्तरले,

(पान १० वर)

रावबहादूर

महादेव विश्वनाथ धुरंधर

म हादेव विश्वनाथ धुरंधर यांचा जन्म १८ मार्च १८६७ रोजी मुंबईत झाला. शालेय शिक्षण मात्र कोल्हापुरात झाले. लहानपणापासून चित्रकलेची आवड. धुरंधरांचे चित्रकलेतील पहिले प्रेरणास्थान आबालाल रहिमान. मॅट्रिकच्या परीक्षेसाठी मुंबईत आले असताना त्यांना जे.जे. स्कूल ऑफ आर्ट पाहण्याची संधी लाभली. जे.जे. स्कूल ऑफ आर्टच्या दालनात शिरल्यावर प्लॅस्टर ऑफ पॅरिस मधील व्हीनस डी मेडिसी, अपोलो साराकटोनस, डिस्कोबोलस इत्यादी भव्य पुतळे पाहून ते भारावून गेले व त्यांनी कलाशिक्षण घ्यायचा निर्धार केला. त्यानंतर म्हणजे १८९० पासून १९३१ पर्यंत ते जे.जे. स्कूलमध्ये कार्यरत होते. सुरुवातीला विद्यार्थी नंतर शिक्षक, हेडमास्टर व नंतर इन्स्पेक्टर ऑफ ड्रॉइंग होऊन ते निवृत्त झाले. कलासंचालक म्हणूनही त्यांची नियुक्ती एका वर्षाकरिता सॉलोमनच्या गैरहजेरीत करण्यात आली होती.

म.वि. धुरंधर हे बॉम्बे आर्ट सोसायटीचे पहिले भारतीय (हिंदी) सुर्वणपदक विजेते ठरले. धुरंधरांना एकूण पाच सुर्वणपदके मिळाली. १९२७ ला त्यांना 'रावबहादूर' हा किताब बहाल करण्यात आला. आपल्या एकेचाळीस वर्षातील स्वतःच्या अनुभवाचे अतिशय तपशीलवार वर्णन त्यांनी आपल्या

'कलामंदिरातील ४१ वर्ष' या पुस्तकात केले आहे. कलामंदिर या त्यांनी दिलेल्या पुस्ताचागाच्या नावाचारूनचा धुरंधरांच्या मानातील जे.जे.बद्लचा नितांत आदरभाव व्यक्त होतो.

धुरंधरांनी विष्णुल चित्रनिर्मितीही केली. अकेंडमिक वास्तववादी शैलीवर विशेषत: मानवी आवृत्तीच्या अचूक रेखाटनावर त्यांनी प्रभुत्व मिळविले होते. सातत्याने ते रेखाटनाचा सराव करीत. त्यामुळे त्यांच्या रेखाचित्रांत सहजता व ओघवतेपण दिसते. व्यक्तिचित्रण व निसर्गचित्रणातही ते तरबेज होते. जलरंग, तैलरंग, वॉश, पावडर, शेडिंग अशा विविध माध्यमांतून त्यांनी अत्यंत सफाईने काम केलेले या प्रदर्शनातून दिसून येते. प्रसिद्ध चित्रकार राजा रविवर्माचा त्यांच्यावर फार मोठा प्रभाव असलेला जाणवतो. किंबहुना रविवर्माला आदर्श ठेवूनच त्यांनी काम केले आहे असे म्हटल्यास अतिशयोक्ती होणार नाही.

प्रस्तुत प्रदर्शनात त्यांनी केलेली व्यक्तिचित्रणे पाहायला मिळतात. विशेषत: त्यांचे सेल्फ पोट्रेट तसेच त्यांच्या पत्नी गंगुबाई यांचेही व्यक्तिचित्र पाहायला मिळते. जे.जे.मध्ये असताना त्यांनी केलेले एक व्यक्तिचित्र पाहायला मिळते. तसेच १८९४ साली

विद्यार्थी असताना केलेली चारकोलमधील हेडस्टडी व जलरंगातील एका फकिराचे केलेले व्यक्तिचित्र तर अप्रतिम आहे. धुरंधरांची व्यक्तिचित्रणावरील पकड घटू दिसते. याबरोबरच त्यांचे अत्यंत गाजलेले चित्र व हाडणी (लग्नसोहळा) या अप्रतिम चित्राचा उल्लेख करावा लागेल. जलरंगातील या चित्रात पाठारे प्रभूंच्या विवाहप्रसंगी नववधू व इतर स्त्रियांची लग्बग छान दाखविली आहे. पूर्णतः स्त्रियांचा समुदाय असलेले हे चित्र आहे. स्त्रियांची खास वेशभूषा. विविध रंगांत परिधान केलेल्या साड्या, लग्नसोहळ्याकरिता असलेले खास नटणे, कोचावर बसलेल्या खास पिवळ्या रंगाच्या साडीत असलेल्या नववधूची मनातील अधीरता इत्यादी तपशील धुरंधरांनी छान रंगविले आहेत. या चित्राला १९१० मध्ये जळगावच्या औद्योगिक प्रदर्शनात सुर्वर्णपदक लाभले होते. प्रदर्शनात छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या जीवनातील घटनांवर आठ-नऊ चित्रांची मालिकाचा दिसते.

या प्रदर्शनातील स्त्रियांची धुरंधरांनी केलेली रेखाटने फारच अप्रतिम आहेत. इतर अनेक विषयांपेक्षा स्त्रियांची रेखाटने त्यांनी फारच आपुलकीने व प्रेमाने केल्यासारखी वाटतात. केस बांधताना, डोक्यावर घागर घेऊन चालताना, चुलीपाशी स्वयंपाक करणारी, जेवण वाढणारी, दुपारची वामकुक्षी घेणारी अशा कितीतरी दैनंदिन जीवनातील स्त्रियांच्या कामाची रेखाटने येथे पाहायला मिळतात. याबरोबरच काही स्त्रियांची छोटी जलरंगातील व्यक्तिचित्रणेही पाहायला मिळतात. याशिवाय धुरंधरांनी विविध पेशांतील सुतार, चांभार, लोहार, पोस्टमन, कोळीण यांची चित्रे काढून ती पोस्टकार्डच्या आकारात मुद्रित केली. अशा प्रकारची अनेक पोस्टकार्ड्स त्यांनी केली.

एनजीएमएचे सर्व मजले धुरंधरांच्या चित्रांनी भरले आहेत. अजूनही त्यांची भरपूर कामे विखुरलेली आहेत असे कळते. या प्रदर्शनानिमित्त दिल्ली आर्ट गॅलरीने 'रोमांटिक रिअलिस्ट' हा धुरंधरांकरिता सार्थ शीर्षक असलेला एक देखणा कॅटलॉग (पुस्तकच म्हटले तरी चालेल) काढला असून, त्यात सुहास बहुलकरांचा अभ्यासपूर्ण लेख व धुरंधरांची भरपूर चित्रे आहेत.

महादेव धुरंधर यांनी विपुल चित्रनिर्मितीही वेळी. अँकट डमिक वास्तववादी शैलीवर विशेषतः मानवी आकृतीच्या अचूक रेखाटनावर त्यांनी प्रभुत्व मिळवले होते. असा हा महान चित्रकार १ जून १९४४ रोजी काळाच्या पडद्या आड गेला.

Rajesh

९ तू ही निटेकार

SPC

SHABARA

पेस्ट कन्ट्रोल सर्विस

पेस्ट कन्ट्रोल करता कर अपने घर और अपने परिवार को ट्वार्च एवं निरोग हर्दे।

अपने घर, ऑफिस, हॉस्टल, बैंक, ऑफिस परिसर एवं अन्य कोई भी जगह जहां घर दीमक, कीढी, काकडी, नवजारी-गच्छर, चिपकली, चूहे, अटमल इत्यादि किसी भी प्रकार की समस्या से परेशान हो तो एक बार अवश्य संपर्क करें।

Mukesh

SHABARA

PEST CONTROL SERVICES

RAJESH : Mob.: 9819691223, 9987116381, 9819056198, 9987116382
www.shabarapestcontrol.com • Email : shabarapestcontrol88@gmail.com
 Office No.3, Sai Laxmi Society, Anand Nagar, Vitava Kalwa, Thane 400 605.

कठीण काळ निघून जाईल

गणेश रात्रशाळेत सातवी इयत्तेत शिकत होता. एका अपघातात आईवडिलांची दृष्टी गेल्याने लहानवयातच घरची जबाबदारी गणेशवर पडली होती. दिवसभर काम करून रात्रीच्या शाळेत शिकून खूप मोठं होण्याचे स्वप्न तो पाहत होता. एक दिवस गणेशचे आईवडील आजारी पडले. त्यामुळे दिवसा कामावर जाऊन रात्री शाळेत जाणे शक्य नव्हते म्हणून त्याने शाळा सोडायचे ठरवले. त्याने गुरुजींना सर्व हकिकत सांगितली. गुरुजी म्हणाले, “गणेश आयुष्यात अशी अनेकदा वेळ

येईल, समोर अंधार असेल पण आपण कधीच थांबायचे नाही. आपण पुढे जात रहायचं तरच आपल्याला यश मिळेल.” गणेश म्हणाला, “पण मला हे नाही जमणार.”

गुरुजी म्हणाले, तुला एक गोष्ट सांगतो. ऐक, एक महाशय एका महत्त्वाच्या मीटिंगमध्ये जात होते. रस्त्यात जोराचे वादळ आले. ड्रायव्हरने महाशयांना विचारले, “आपण आता काय करायचं ?”“कार चालवत रहा.” महाशय

म्हणाले, वादळात कार चालवणे फार कठीण जात होतं. वादळाचा जोर वाढतच होता. ड्रायहरने महाशयांना पुन्हा विचारले, “आता मी काय करायचं? त्यांनी पुन्हा उत्तर दिले, “कार चालवत राहा.” चालकाला दिसले की, वादळामुळे बरीच वाहने थांबलेली आहेत. त्याने पुन्हा विचारले, की “मला वाटतं कार थांबवावी. मला रस्ता दिसणं अवघड आहे.” “कार थांबवू नकोस चालवत राहा.” वादळाने महाभयंकर रुप धारण केले होते; परंतु ड्रायहरने कार चालवणे थांबविले नाही. त्यानंतर अचानक त्याला जाणवतं, की त्याला आता स्वच्छ दिसू लागले आहे. काही किलोमीटर पुढे गेल्यावर त्याला दिसलं, की वादळ थांबले आहे आणि सूर्य निघाला आहे. महाशय त्याला म्हणाले, “आता तू कार थांबवू शकतोस आणि बाहेर येऊ शकतोस.” त्यावर तो म्हणाला, “पण आता का?” महाशय म्हणाले, “आता तू बघू शकशील, की जे वाटेत थांबले होते ते अजूनही वादळात अडकले आहेत. तू कार चालविण्याचा प्रयत्न थांबविला नाही त्यामुळे आपण वादळाच्या बाहेर आहोत. प्रयत्न कधीच सोडू नये. जीवनाचा कठीण काळ निश्चितच निघून जाईल. सकाळची सूर्याची चमक तुमच्या आयुष्यात परत येईल.”

गणेशला कथेचा सारांश समजला त्याने शाळा न सोडण्याचा निर्णय घेतला कारण त्याला समजाले, की कठीण काळ निश्चितच निघून जाईल. पुन्हा चांगले दिवस नक्कीच येणार आहेत.

-नितीन घुरुप

अश्वमेध यज्ञाची कथा (पान ६ वरुन)

“इंद्राने पवित्र अश्वमेध यज्ञ करावा. या यज्ञाने, माझ्या रुपातल्या यज्ञपुरुषाची आराधना केल्यावर, इंद्राला पुन्हा देवेंद्रपदाची प्राप्ती होईल.”

इंद्र नसल्याने, साच्चा जगात एकच खळबळ उडाली. सारे जग क्षीण व कासावीस झाले. बृहस्पर्तीना बरोबर घेऊन ऋषींसह सारे देव जेथे इंद्र भयमोहीत होऊन पडला होता, त्या ठिकाणी गेले. इंद्राला ब्रह्महत्येने वेढले आहे, हे करुण दृश्य त्यांनी पाहिले. मग इंद्रदेवाला पुढे करुन देवांनी महान अश्वमेध यज्ञाला सुरुवात केली. त्या यशस्वी यज्ञाची जेव्हा सांगता झाली, तेव्हा ब्रह्महत्या देवांना शरण गेली व म्हणाली, “माझां स्थान कोणतं?”

त्यावर देव उत्तरले, “दुर्जय शक्तिशाली ब्रह्महत्ये, तू स्वतःच स्वतःला चार भागांत विभक्त कर.” देवांच्या सांगण्यानुसार ब्रह्महत्येने स्वतःचे चार भाग केले. इंद्राचे शरीर सोडून तीन निघाली व म्हणाली,

मी आपल्या एका अंशाने, पावसाळ्याचे चार महिने पाण्यानं भरलेल्या नद्यांमध्ये निवास करीन. त्यावेळी मी इच्छानुसार संचार करणारी आणि दुसऱ्याचा दर्प उत्तरवणारी होईन. दुसऱ्या भागानं मी सदासर्वकाळ भूमीवर निवास करीन. तिसऱ्या अंशानं मी यौवनात असलेल्या स्त्रियांमध्ये प्रत्येक महिन्यात तीन रात्री निवास करीन व त्या गर्विष्ठ स्त्रियांचा दर्प उत्तरवीन. निष्कलंक ब्राह्मणांचा वध करणाऱ्यावर चौथ्या अंशानं मी आक्रमण करीन.” यावर देव म्हणाले,

“दुर्वसे, तू जसं म्हणतेस, तसंच सारं होवो. जा, तुझं ईप्सित पूर्ण कर.” त्यानंतर इंद्राला दिलेला वेढा ब्रह्महत्येने सोडला. ती चार भागात निघून गेली व देवेंद्र मुक्त झाला. अशाप्रकारे अश्वमेध यज्ञाचे फलीत इंद्रदेवाला मिळाले. अश्वमेध यज्ञाचे माहात्म्य वर्णन करुन सांगणारी कथा लक्ष्मणाने सांगितल्यावर श्रीरामांना तशीच एक कथा आठवली.

क्रमशः ...

दादाला विचारू या.. !

प्रश्न :- जे लोक लबाडी करतात ते नेहमीच फायद्यात असतात असे दिसते; मात्र प्रामाणिकपणे वागणारा नेहमीच तोट्यात असतो, असं का ?

उत्तर :- लबाडी केल्याने फायदा होतो असे दिसते म्हणून काही वेळा सज्जनही त्या मार्गाने जाण्याचा विचार करतात; परंतु ज्याला आपण फायदा समजतो तोच उद्याचा तोटा असतो. लबाडी करून आनंदात वावरणारे लोक पाण्यावर तरंगणाच्या ओँडक्याप्रमाणे असतात. ओँडका जोपर्यंत पाण्यात आहे तो पर्यंत तरंगत राहतो. पण काठावर आला की पाण्यात पुन्हा सहजतेने ढकलला जात नाही; चिखलात घटू रुतून बसतो. त्याला उचलायचा म्हटलं तरी अनेक माणसं लावावी लागतात. यावरुन हेच लक्षात घ्यायला हवं की भवसागर पार करणं हे मनुष्यांचं आद्य कर्तव्य आहे. सत्याच्या मार्गाने चालणारा मनुष्य तो सहज पार करू शकतो पण असत्याच्या मार्गाने चालणारा मनुष्य काही काळ मजेत असला तरी पुढे तो रसातळाला जातो. त्याला भोग भोगल्याशिवाय गत्यंतर नसते. त्यासाठी त्याला अनेक जन्म घ्यावे लागतात. म्हणून आजची कमाई ही भविष्यासाठी फायद्याची असते. यासाठीच सत्याने, न्यायाने, प्रामाणिकपणे वागणे हे आज जरी कष्टदायक वाटले तरी भविष्यासाठी फायद्याचे आहे. अन्यथा ‘सत्यमेव जयते’ या ब्रीद वाक्याला काही अर्थच उरणार नाही.

प्रश्न :- कोणत्याही गोष्टीत सफलता प्राप्त करण्यासाठी काय केलं पाहिजे ?

उत्तर :- आपण जे काम करायला सुरुवात करणार त्या कामात आपल्यालाही सफलता मिळणार हा सकारात्मक विचार मनात पक्का असायला हवा. जे कार्य करायचे आहे त्या संबंधीची सखोल व तपशीलवार माहिती असावी. जरुरी वाटल्यास योग्य मार्गदर्शकाचे सहाय्य घ्यावे. थोडक्यात, त्या कार्याशी पूर्णपणे समर्पित होणं हाच खरा सफलतेचा मार्ग होय.

प्रश्न :- मनुष्य दुःखी का होतो ?

उत्तर :- अज्ञानामुळे जेव्हा माणूस सत्यस्वरूप विसरतो तेव्हा इतर लोक जसे सांगतात तसे स्वतःला मानत असतो. शारीराशी संबंधीत गोष्टींनी प्रभावीत होतो. त्यामुळे या भ्रमातून बाहेर येण्यासाठी जोपर्यंत त्याला आत्मसाक्षात्कार होत नाही तो पर्यंत तो दुःखी असतो. आपण कोण आहोत याची ओळख होत नाही तोपर्यंत तो दुःखी राहतो.

विचारपुण्य

सं यमाची जेव्हा चर्चा केली जाते, तेव्हा एक गोष्ट लक्षात येते, ती म्हणजे मनाची लाचारी म्हणा किंवा अन्य काही कारणामुळे आमच्या हातून असं काही कर्म घडतं, की त्यामुळे स्वतःचंही नुकसान होतं आणि दुसऱ्याचंही नुकसान होतं

म्हणून जीवनात संयम असायला हवा. महाराष्ट्रातील संत एकनाथजी महाराजांची कथाही वाचनात आली. आपणही ऐकली असेल, की ते नेहमी नदीवर स्नान करायला जात. एकदा ते आंघोळ करून येत असताना एक व्यक्ती तोंडात चूळ भरून त्यांच्या अंगावर थुंकली असं एक-दोन वेळा घडलं; पण त्यांनी आपला संयम ढळू दिला नाही. ते स्मितहास्य करत पुन्हा आंघोळीला जात राहिले. एकदा तर ती व्यक्ती त्यांच्या अंगावर शंभर वेळा थुंकली; पण त्यांनी आपल्या चेहन्यावरचं स्मितहास्य तसंच ठेवत त्या व्यक्तीविषयी किंचितसाही विपरीत भाव मनात आणला नाही. आपला संयम कायम राखत ते स्नान करण्यासाठी जात राहिले. शेवटी थुंकणाच्या व्यक्तीलाही कळून चुकलं, की आपण करतो ते फार वाईट कृत्य आहे. यात आपण आपलं स्वतःचंही नुकसान

करतो आहोत आणि दुसऱ्यालाही त्याचा त्रास होत आहे. यापुढे कुणाला त्रास द्यायचा नाही. त्याने न राहवून एकनाथजींना विचारलं, की मी तुम्हाला एवढा त्रास दिला तरी तुम्ही एवढे शांत आणि प्रसन्न कसे? माझ्या कृत्याचा तर तुम्हाला राग यायला हवा होता. त्यावर संयम किती महत्त्वाचा आहे आणि जीवनात संयमाची किती गरज आहे, हे त्यांनी समजावले. संयमाबरोबरच क्षमा या गुणाचंही महत्त्व आहे. कुणाकळून जर काही चूक घडली तर त्याला क्षमा केली पाहिजे. ज्याला क्षमा केली जाते त्यालाही कळून चुकतं की जे काही घडलं ते खूप वाईट होतं, या पुढे अशी चूक करायची नाही असं

तो मनापासून ठरवतो. म्हणून जो पश्चाताप बुध्दीने क्षमा मागतो, आपल्यात सुधारणा करण्याच्या उद्देशाने क्षमा मागतो त्याला क्षमा केली जाते. आपण आपलंही मन मोठं करायला हवं. कुणी काही कटु वचन जरी काढले किंवा कुणी आपलं नुकसान केलं तर आपणही त्याच्याशी तसंच वागायचं असा विचार कदापि करायचा नाही. त्यावेळी आपण असा विचार करायचा, की आज कदाचित प्रकृती अस्वास्थामुळे किंवा बेचैन अवस्थेमुळे तो असं वागला असेल, असं बोलला असेल. त्यावेळी आपल्याही लक्षात येईल, की आपलं मन आता विशाल होत आहे. इतरांबद्दल आपल्या मनात प्रेम उत्पन्न होतय. अनेक चुका करुनही जर आपण स्वतःला श्रेष्ठ समजतो, स्वतःवर प्रेम करतो तर मग कुणाकडून काही चुकत असेल तर आपण संकुचितपणा का दाखवावा? आपल्या चारित्र्यात आपण सुधारणा घडवून आणताना हेही पाहायचं आहे, की एखादी व्यक्ती वाईट वागत असेल, आपल्या दृष्टीने चुकीचं काम करत असेल तर अरदास प्रार्थना हीच करायची, की आमच्या जीवनात मात्र अशा गोष्टी घडू नयेत. आमच्या मनात अशा भावनांना थारा मिळू नये. आणि त्या व्यक्तीलाही सुमती-सुबुधी लाभावी. मनुष्यरूपात तो या धरतीवर आलेला आहे तर मानवी मूल्येदेखील त्याच्यात रुजावीत. त्याचं जीवन माणसासारखंच व्हावं. मागील साधू-संतांनी समजावलं आहे, की प्रभु-परमात्म्याशी जोडून राहायचं असेल तर ते रुप जाणून घेतलं पाहिजे. प्रभु-परमात्मा पाण्याने भिजत नाही, त्याचे तुकडे होत नाहीत, त्याला आरंभ नाही आणि शेवटही

नाही. कुठल्याही धर्मग्रंथातील प्रभु-परमात्म्याची परिभाषा पहा. परमात्मा एक आहे. अशा परमात्म्याची ओळख होऊ शकते. असा परमात्मा स्वयंम स्थिर आहे आणि अशा स्थिर सत्तेशी जोडून राहिल्याने आपणही स्थिर राहू. आपल्यालाही स्थैर्य लाभेल. ही एक आनंदाची अवस्था असेल. ही अवस्था ब्रह्मज्ञान प्राप्त केल्यानंतरच लाभेल. ही सुख-दुःखाच्या पलीकडची अवस्था आहे. सुख-दुःख तर येणारच. आले तसे जाणारही आहे. पण आपलं मन मात्र स्थिर राहील. मिशनचा नव्वद वर्षाचा इतिहास आहे, की आपल्याला स्वसुधारावर लक्ष केंद्रित करायचं आहे. इतरांकडे बोट दाखवायचं नाही. आपली काही घोषवाक्ये देखील आहेत. उदा. एकत्व, विश्वबंधुत्व, शांततापूर्ण सहअस्तित्व, या बाबतीत जेव्हा सांगितलं जातं तेव्हा हे तेव्हाच शक्य होईल, जेव्हा आपण या परमसत्तेशी जोडले जाऊ. जी सत्ता कणा-कणात, पाना-पानात आहे. प्रत्येकामध्ये हेच रूप आहे, जे माझ्यामध्ये आहे. कुठल्याही व्यक्तीला भेटताना हीच भावना असावी की आपण आरसा पाहत आहेत. आपलंच रूप दुसऱ्यामध्ये दिसावं. कुणीही परका वाटणार नाही. कुणाच्या बाबतीत द्वेषभाव येणार नाही. इतरांनाही आदर-सत्कार, मान-सन्मान देण्याचा भाव येईल. त्यासाठी आधी स्वतःला विनम्र व्हावे लागेल तेव्हाच आपल्यातील नम्रतेची भावना दुसऱ्यांपर्यंत पोचेल. कुणाला वाटावं की हा भला माणूस आहे यासाठी नाही, तर आपल्यातील सदगुण वाढवत गेले पाहिजे. ते आपल्या भल्यासाठी आहे हे जाणले तर आपल्या जीवनात नक्कीच उजाळा येईल.

शा

ष्ट

को

डे

१८८

उभे शब्द

०१. इंजिनियरचे पिरॅमिड च्या नियमावर आधारित बांधलेले आहेत.
०२. हातच्या कंकणाला कशाला (म्हण)
०३. जागतिक जल दिन दर वर्षी मार्च या दिवशी साजरा करतात.
०४. 'नळदुर्ग' हा भुईकोट किल्ला जिल्ह्यात आहे.
०६. भगवान श्रीरामांचा भाऊ जो त्यांच्यासोबत वनवासात गेला होता.
- ०९..... ला पाने तीनच (म्हण)
१०. भारतातील पहिला सुवर्ण महोत्सवी मराठी चित्रपट : संत
१२. शिवकाळातील महाराण्यांचे वाहन
१४. 'शिळा' याच्या उलट

० पूजा अरोडा (रेवाढी-हसियाणा)

आडवे शब्द

०२. हसती दुनिया मधील एक चित्रकथा
०४. राजस्थानमधील 'सिटी पॅलेस' या शहरात आहे.
०५. कोमल स्वभावाचा
०७. कोकणी भाषिक राज्य
०८. राजा अकबराचे आजोबा
०९. मुलाचा किंवा मुलीचा नातू
११. संध्याकाळच्या विरुद्ध
१३. महाबळेश्वर हे थंड हवेचे ठिकाण जिल्ह्यात येते.
१५. खेळाचे प्रशिक्षण देणाऱ्या शिक्षकाला पुरस्कार दिला जातो.
१६. ब्रेडवर लावून खायचा गोड पदार्थ

उत्तरे इतरत्र

१४

हसती दुनिया, मार्च २०२०

रम्य ते बालपण

बालपण आमचं तुम्ही सगळे
नका हिरावून घेऊ
नका, तुम्ही आम्हाला
मोठ्यांच्या दुनियेत नेऊ

खेळू द्या बागडू द्या
थोडं मनासारखं वागू द्या
जे जे करायचं आहे
ते ते सगळे करु द्या

ए, बी, सी, डी, वन, टू, थ्री, फोर
करून होतो आम्ही बोर
अभ्यासाचा आमच्यासाठी
नेहमीच असतो घोर

खेळण्यावरती तुम्ही आमुच्या
आक्षेप नका हो घेऊ
खेळून झाल्यानंतर आम्ही
अभ्यासावर लक्ष देऊ

नाचण्यात, खेळण्यात, बागडण्यात
हरपून जाते भान
आई, बाबा, अमुच्यासाठी
व्हाल का पुन्हा लहान ?

- सौ.वासंती भोसले, कवठेमहंकाळ

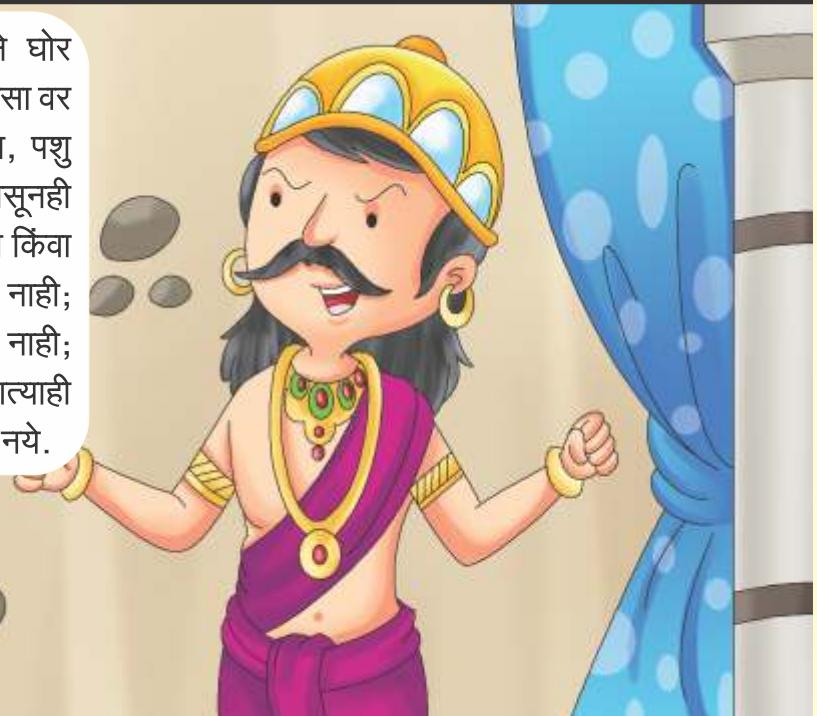

आजोषा

चित्रांकन
लेखन, रंग
अजय कालडा

प्राचीन काळी हिरण्यकश्यपाने घोर तपस्या करून ब्रह्मदेवाकडून असा वर मिळवला होता, की देव देवता, पशु पक्षी, राक्षस, मनुष्य या कोणापासूनही मला मरण येता कामा नये. रात्र किंवा दिवसा मला मरण येणार नाही; धरतीवर किंवा आकाशात नाही; घरात किंवा बाहेर नाही, कोणत्याही शस्त्र-अस्त्राने माझा मृत्यू होऊ नये.

असे वरदान मिळाल्यामुळे तो अत्याचारी झाला. कालांतराने परमात्मावर अतूट विश्वास करणारा पुत्र भक्त प्रल्हाद त्याच्या घरी जन्माला आला.

हिरण्यकश्यपाची बहीण होलिका हिला वरदानात
अशी ओढणी मिळाली होती, की ती ओढणी जर
डोक्यावर असेल तर अग्नी तिला जाळू शकणार नाही

हिरण्यकश्यपाने आपली बहीण होलिकाच्या सहाय्याने
प्रल्हादाला जाळून मारण्यासाठी योजना तयार केली.

कथा

क्षमा करत जावे

फार फार वर्षापूर्वीची ही गोष्ट आहे. एका नगरीत एक राजा होता. राजा फार निष्ठुर होता. प्रजा असो, मंत्री असो, वजीर असो किंवा एखादा सेवक असो कोणाकडूनही एखादी लहानशी जरी चूक झाली तरी त्याला क्षमा न करता निष्ठुरपणे शिक्षा करत असे. राजाच्या नजरेत एखादी चूक आली तर राजा एक अशी शिक्षा करत असे ती फार विक्षिप्त होती. राजाने त्यासाठी काही जंगली कुत्रे पाळले होते. जो कोणी चूक करेल त्याच्यावर तो ते कुत्रे सोडत असे. हे कुत्रे त्या माणसाला रक्तबंबाळ करत असत आणि त्यातच त्या माणसाचा मृत्यू होत असे.

एकदा राजाच्या खास सेवकाकडून एक क्षुल्लक अशी चूक झाली. ठरल्याप्रमाणे राजाने त्याला मृत्यूदंडाची शिक्षा ठोठावली. ज्या दिवशी त्याला शिक्षा द्यायची होती त्या दिवशी राजाने त्या सेवकाला मृत्यूदंडाच्या ठिकाणी आणले आणि त्याला तुझी अंतीम इच्छा काय आहे असे विचारले त्यावर सेवक म्हणाला माझी एकच इच्छा आहे, की मला शिक्षा भोगण्यासाठी १० दिवसांची मुदत द्यावी. अर्थात ही शिक्षा १० दिवस पुढे ढकलण्यात आली.

१० दिवस पूर्ण झाल्यानंतर त्या सेवकाला

(पान २२ वर)

नाचणी

आ दिवासी लोकांचे प्रमुख अन्नधान्य अशी नाचणी ची झालेली सर्वसामान्य ओळख. भारतात नाचणीला काही ठिकाणी रागी किंवा नागली असे ही म्हणतात. मोहरीच्या दाण्यासारख्या लहान आकाराची रंगाने लाल असलेली नाचणी आता सहजपणे बाजारात दिसून येते. नाचणीच्या पीठाला रोगराई होत नाही. नाचणी साठवून ठेवताना नाचणी चांगल्या स्थितीत दीर्घकाळ टिकते. गेल्या काही वर्षापासून नाचणीच्या पोषक घटकांचे महत्त्व पटल्याने सर्वसामान्यांच्या आहारात नाचणीचा समावेश होऊ लागला आहे.

साधारण कोणत्याही जमिनीत नाचणीचे पीक घेता येते. कोणत्याही खताची विशेष आवश्यकता नसते. पूर्वी डोंगर परिसरात राहणारे शेतकरी सर्रासपणे नाचणीचे पीक मोठ्या प्रमाणात घेत असत. परंतु सध्या रासायनिक खतांचा वापर करून थोड्या जमिनीत भरपूर पीक मिळत असल्यामुळे काही शेतकऱ्यांचा कल भातशेतीकडे वळला आहे. त्यामुळे या पीकाकडे थोडे दुर्लक्ष होत असल्याचे दिसून येत आहे. तरीसुध्दा ज्या भागात

भात शेती होत नाही अशा भागात आजही नाचणीचे पीक मोठ्या प्रमाणात घेतले जात आहे. त्यामुळे आजही बाजारात आपल्याला विपुल प्रमाणात नाचणी सहज मिळू शकते.

चला तर पाहुया आपल्या शरीरासाठी नाचणीचे महत्त्व!

नाचणीमध्ये फायबरचे प्रमाण भरपूर असल्याने वजन घटवण्यासाठी आणि रक्तातील साखरेचे प्रमाण नियंत्रित करण्यासाठी ती फायदेशीर ठरते. नाचणीमध्ये

साडेसात टक्के प्रोटीन्स असून

जीवनसत्त्व ब ३ आणि

जिवनसत्त्व ब ९

ता सो चा

मँग्नेशियम

चांगल्या प्रमाणात असल्याने नाचणी हृदयरोर्गेसाठी सुध्दा उपयुक्त आहे.

आपल्या शरीरात कॅल्शियम क्षाराचे प्रमाण सर्वात जास्त आहे. आपली हाडे आणि दात कॅल्शियमपासून बनलेले असतात. मांसपेशीमध्येही कॅल्शियम मोठ्या प्रमाणावर आढळून येते. सहाजिकच कॅल्शियम क्षाराची रोजची गरज जास्त आहे. निरोगी राहण्यासाठी सरासरी दररोज १२०० मिलीग्रॉम कॅल्शियम रोजच्या आहारातून मिळायलाच हवे. हाडांची योग्य वाढ होण्यासाठी आणि हाडांचा ठिसूळपणा टाळण्यासाठी कॅल्शियम महत्त्वाचे आहे. एका मध्यम आकाराच्या नाचणीच्या भाकरीमध्ये ३६०मिलिग्रॉम कॅल्शियमसोबत ४९% अर्गोकॅल्शिफेरोल जीवनसत्त्व ड२ असल्याने हाडांची घनता उत्तम ठेवण्यास मदत होते. उतारवयात हाडांचा ठिसूळपणा रोखला जाऊ शकतो. नाचणीचे पदार्थ आहारात घेतल्यास शरीराची स्फूर्ती कायम राहते. नाचणीमधील अर्गोकॅल्शिफेरोल या जीवनसत्त्व ड२ मुळे हायपोथायरॉइडीझाम आजार नियंत्रित करण्यास मदत होते. मँगनीज, सेलेनियम आणि झिंक हे क्षारही नाचणीमध्ये चांगल्याप्रमाणात आढळतात. नाचणीपासून शेव, खीर, पेज, घावण, पापड किंवा लाडू बनविले जातात. नाचणीच्या पोषक घटकांची महती पटल्यामुळे गरिबांचे अन्न म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या तृणधान्याला श्रीमंती मिळाली आहे.

क्षमा करत जावे (पान २० वरुन)

मृत्यूदंडाच्या जागी आणण्यात आले आणि ठरल्याप्रमाणे सर्व जंगली कुत्रे त्याच्या अंगावर सोडण्यात आले. हे पाहण्यासाठी राजासहित सर्व कर्मचारी तसेच प्रजाजन उपस्थित होते.

ठरल्याप्रमाणे सर्व जंगली कुत्रे त्या सेवकाच्या अंगावर सोडण्यात आले. जितके कुत्रे सोडले होते ते सर्व कुत्रे त्या सेवकासमोर आले आणि आपल्या शेपट्या हलवत त्या सेवकाला चाढू लागले. एकाही कुत्र्याने त्या सेवकाला काही इजा केली नाही उलट त्याच्याभोवती ते खेळू लागले. हे दृष्य पाहून राजासहित सर्व लोक अचंबीत झाले. राजाने त्या सेवकाला विचारले, की हा काय चमत्कार आहे? आज पर्यंत मी असे कधी पाहिले नाही.

त्यावर सेवक म्हणाला, की राजन आपण दिलेल्या दहा दिवसांच्या मुदतीत मी या कुत्र्यांसोबत होतो. यांना मी यांच्या आवडीचे खाणे देत होतो. यांना प्रेम देत होतो. त्यामुळे त्यांनी त्या गोष्टीचे ईमान राखले. राजा, मी तुझी ईमाने इत्तबारे १० वर्षे सेवा केली पण कळत नकळत झालेली चूक तू मला क्षमा करु शकलास नाही; परंतु मी या मुक्या प्राण्यांची १० दिवस उत्तम सेवा केली त्यांनी माझ्याप्रति असलेले प्रेम आणि ईमान दाखवले. राजा तू एक माणूस असून तुला जे कळले नाही ते या क्रूर असलेल्या मुक्या प्राण्यांना कळले.

हे पाहून आणि सेवकाचे उत्तर ऐकून राजा लज्जीत झाला आणि म्हणाला, की सेवका माझ्या कृत्याबद्दल मला क्षमा कर आणि पुन्हा आपल्या सेवेत हजर हो. त्यावर सेवक म्हणाला, राजन! मी यापुढे आपली सेवा न करता पशू पक्ष्यांचीच सेवा करण्यात धन्यता मानीन.

देशाच्या पहिल्या महिला संरक्षणमंत्री व दुसऱ्या अर्थमंत्री

निर्मला सीतारामन

दे शाच्या पहिल्या महिला संरक्षणमंत्री म्हणून निर्मला सीतारामन यांच्या तडफदारपणाची आजवर साऊथ ब्लॉक आणि देशाच्या सीमेवर आदराने चर्चा व्हायची. लोकसभेतील राफेल सौद्यावरील चर्चेत मोदी सरकारची ढाल बनून बचाव करताना त्यांनी हे कौतुक सार्थ ठरविले. 'रत्नपारखी' नरेंद्र

मोदींनी संसदेच्या सदस्यही नसलेल्या सीतारामन यांना कंपनी व्यवहार आणि वाणिज्यमंत्री करून सर्वांना धक्का दिला होता. मूळच्या मदुराईच्या असणाऱ्या सीतारामन यांची जेएनयूटील डॉक्टरेट भारत व युरोप यांच्यातील व्यापारासंबंधांवर आहे. त्या पूर्वीपासून भाजपसमर्थक असल्या तरी पक्षात औपचारिक आल्या ते २००८ मध्ये. जेष्ठ नेत्यांच्या प्रोत्साहनाने पक्षप्रवक्तेपद सांभाळणारा एक दाक्षिणात्य चेहरा इतकीच तोवर भाजप वर्तुळात सीतारामन यांची ओळख होती. पर्यंकर गोव्याचे मुख्यमंत्री म्हणून परतल्यानंतर संरक्षणखाते सोपवण्यासाठी चाललेला मोदींचा शोध सीतारामन यांच्यापाशी थांबला. राफेलवरुन 'चौकीदार चोर है' असे विशेषण चिकटलेल्या

मोदींचा लोकसभेत कणखर बचाव करणाऱ्या सीतारामन यांना ऐकता पाहताना एक महिला प्रवक्त्या ते संरक्षणमंत्री हा त्यांचा चार वर्षांतील नाट्यमय प्रवास अवघ्या देशाने अनुभवला. २०१४ पासून त्यांनी संरक्षणमंत्री पदाची धुरा सांभाळली असून २०१९ पासून देशाच्या दुसऱ्या महिला अर्थमंत्री म्हणून त्यांना पंतप्रधान मोदींनी पदभार सोपवला आहे. सीतारामन यांनी राहुल व त्यांच्या सहकाऱ्यांनी विचारलेल्या बोच्या प्रश्नांचा धीरोदात्तपणाने तसेच आक्रमकतेने तर्कशुद्ध समाचार घेत व प्रसंगी भावनिक होत समर्पक उत्तरे दिली. त्याचवेळी, गैरसोयीच्या प्रश्नांना मुत्सद्दी बगलही दिली. लोकसभेतील चित्तवेधक राफेल युध्दात तळपलेल्या सीतारामन आता सुषमा स्वराज आणि स्मृती इराणी या आक्रमक महिला नेत्यांच्या पंक्तीत आल्या आहेत. मोदी आगामी लोकसभा निवडणूक राफेलच्याच मुद्यावर जिंकतील, असा विश्वास व्यक्त करीत त्यांनी हतोत्साहित भाजपमध्ये नवा जोम भरला....

-(साभार)

अञ्जनाचे महत्व

ए का गावात एक गरीब शेतकरी राहत होता. त्याला पत्नी व एक मुलगा असा परिवार होता. शेतकरी आपल्या पत्नी सोबत खूप मेहनत करायचा; परंतु त्याची गरिबी काही केल्या कमी होत नव्हती; त्यामुळे पती पत्नी नेहमी चिंतीत असत.

एके दिवशी दुपारच्या वेळेस पती पत्नी व मुलगा जेवायला बसली. तितक्यात दरवाजात एक साधू महाराज आले आणि त्यांनी भिक्षा मागितली. शेतकरी आपल्या ताटातील एक भाकरी व भाजी

घेऊन बाहेर आला. साधू महाराजाने त्या शिदोरीचा आनंदाने स्वीकार केला.

त्यावर शेतकरी साधू महाराजांना म्हणाला, “महाराज आम्ही पती-पत्नी खूप मेहनत करतो पण आमची गरिबी काही केल्या दूर होत नाही. पदरात एक पुत्र आहे त्याच्या भवितव्यासाठी त्याला शिकवणं गरजेचं आहे.”

त्यावर साधू म्हणाले, “मी सांगेन तसे करशील तर तुझी गरिबी दूर होईल आणि तसे नाही झाले तर तुझे जे नुकसान होईल त्याची भरपाई मी

करून देईन.”

शेतकरी म्हणाला “ठीक आहे तुम्ही सांगाल तसे मी करीन.” त्यावर साधू महाराज म्हणाले, तुझ्याकडे एक गाय आहे ती तू खाद्या गिझाईकाला विक आणि तिचे जे पैसे येतील त्याच्यातून जितके येईल तितके धान्य घेऊन ये. त्यातून दररोज थोडे अन्न शिजवून येणाऱ्या वाटसरुना देत जा. कितीही वाटसरु आले तरी हस्त मुखाने त्यांना अन्नदान करा.

हे ऐकून शेतकरी थोडा नाराज झाला. कारण त्याच्याजवळ संपत्ती म्हणून तेवढी एकच गाय होती. तरी सुध्दा त्याने साधुचे वचन मानून गाय विकली आणि त्यातून घरात लागणाऱ्या सर्व वस्तू खरेदी केल्या.

दुसऱ्या दिवसापासून त्याने प्रत्येक वाटसरुला त्याला यथेच्छ जेवण देण्यास सुरुवात केली. हळूहळू सर्वांना ही गोष्ट कळली त्यामुळे दररोज अनेक वाटसरु तिथे जेवण करून पुढे जात असत.

जे लोक जेवण करून जात असत, ते मोबदला म्हणून काही ना काही रक्कम त्याला देऊन पुढे जात असत. काही सावकार लोक ह्या त्याच्या अन्नछत्रात आपली जास्तीत जास्त पुंजी टाकत असत. अल्पावधीतच शेतकऱ्याकडे भरपूर पैसे येऊ लागले. त्याने या कामासाठी आपल्याकडे नोकर चाकरही ठेवले. आता हा गरीब असलेला शेतकरी हळूहळू धनवान झाला त्याला कशाचीही कमी राहिली नाही.

एके दिवशी तेच साधु महाराज त्याच्याकडे आले. शेतकऱ्याने त्यांचे खूप चांगल्याप्रकारे

स्वागत केले. त्यांना भोजन देऊन तृप्त केले. साधू महाराजही खूश झाले की शेतकऱ्याने वचन मानून अन्नदानाचे फार मोठे कार्य केले. स्वतः सुखी झाला आणि येणाऱ्या जाणाऱ्यांचीसुध्दा भूक निवारण केली.

तात्पर्य :- आपण भोजन करत असताना दुसऱ्याच्या मुखी पहिला घास भरवतो याचा तोच अर्थ आहे की जो दुसऱ्याची भूक शमवितो तो कधीही उपाशी राहात नाही.

जाहीर सूचना

नाशिक येथील ५३व्या महाराष्ट्र निरंकारी संत समागमाच्या मैदानात हरवलेल्या/गहाळ झालेल्या वस्तू सापडल्या आहेत व त्या सर्व वस्तु सेवादल कार्यालय, चेंबूर भवनमध्ये ठेवलेल्या आहेत.

कृपया आपल्या हरवलेल्या वस्तुंची ओळख पटवून घेऊन जावे, ही विनंती.

आपली गैरसोय टाळण्यासाठी प्रथमतः खालील भ्रमणधनीवर संपर्क साधावा, जेणेकरून आपली वस्तू सापडली आहे किंवा नाही याची खात्री करून देता येईल.

१) आ. ललित दळवीजी

९९६७९९८०९/९७७३३८८५०३

२) आ. अलोक मोरेजी

७०२९६८६९९५/९७७३५३९०६२

३) आ. सुरज बाणेजी

९९८७३०९५९९/८८७९०६५८६३

४) आ. सर्वेश चोडणकरजी

८२८६६६६३५५/७९७७४८९९३

५) आ. अमित शिंदेजी

७७३८५३५९६८

वाढदिवसाच्या हातिक शुभेच्छा

आलोक भाकी

आर्यन लांडे

भार्गवी पाटील

जानवी रनवरे

जयंत रनवरे

प्रिया सुतार

सई पवार

समीप शिंदे

रिआन गारडे

समिक्षा चाळके

श्रेयल पवार

सविना घुलप

सान्धी मोकाशी

संतुष्ट सारखरकर

समिर पवार

निशांत विहुलेकर

शुभ्रा बने

अभिनीती जाधव

खरूप कुळे

वंश सावर्डकर

अमंती

तारापोरवाला मत्स्यालय

च नीरोडला तारापोरवाला मत्स्यालय हे देशातलं सर्वात जुनं समत्स्यालय. १९५१मध्ये बांधलेल्या या मत्स्यालयाचं नूतनीकरण २०१५मध्ये झालं. आता नव्या रूपातल्या या मत्स्यालयात १२ फूट लांब आणि १८० अंश किंवा अर्धवर्तुळाकार ऑफ्रेलिक बोगदा आहे. ४००हून अधिक प्रजातींचे दोन हजार मासे इथे पाहायला मिळतात. याशिवाय प्रवाळ, खेकडे, पाणकासवं, पाणवनस्पतीही आहेत. निव्याशार एलईडी प्रकाशात

हे जलचर फारच विलोभनीय दिसतात. हे मत्स्यालय फक्त सोमवारी सुट्टी घेतं. अन्य दिवशी ते सकाळी १० ते रात्री ८ वाजेपर्यंत सशुल्क खुलं असतं. नव्या सुविधा देताना एक छोटं थिएटर बांधण्यात आलं आहे, जिथं जलचरांच्या ध्वनिचित्रफिती पाहता येतात. याशिवाय फिश स्पारेखील सुरु करण्यात आला आहे. मुलांना स्टार फिश, सागरी कासवे यांना हात लावता यावा, यासाठी टच पूळही तयार करण्यातआला आहे.

वा ळकेश्वरला राजभवन ओलांडून पुढे गेलात की येतं कमला नेहरू उद्यान आणि फिरोजशहा मेहता गार्डन. याचं जुनं नाव हॅंगिंग गार्डन्स. 'उल्हास घापोकर' या मराठी माणसाने १८८१मध्ये मुंबईचा मुख्य पाणीसाठा सुरक्षित राहावा यासाठी एक भन्नाट कल्पना मांडली. ही कल्पना होती, मुंबईच्या या पाणीसाठ्यावरच एक विस्तीर्ण बगिचा फुलवण्याची. यानुसार हॅंगिंग गार्डन्सच्या फिरोजशहा मेहता उद्यानाची उभारणी झाली. समोरच्या बाजूला हॅंगिंग गार्डन्सचा दुसरा भाग आहे, कमला नेहरू उद्यान. चार

कमला नेहरू उद्यान

एकरात असलेल्या या उद्यानात 'देअर वॉज अॅन ओल्ड वूमन हू लिव्हड इन अ शू' या इंग्रजी कवितेतून प्रेरणा घेऊन एक भव्य बूट बांधण्यात आला. हा बूट म्हातारीचा बूट म्हणून प्रसिद्ध झाला. याचं डिझाइन मुंबई महापालिकेचे माजी पर्यावरण अधिकारी सोली आर्सेवाला यांनी केलं. आता या बागेत 'जंगल बुक' या प्रसिद्ध अनिमेशन फिल्ममधली पात्र साकारली आहेत. म्हातारीच्या बुटाला नवा रंग देण्यात आला आहे. या बुटात वरपर्यंत मुलांना घेऊन जाण्यासाठी एक सुरक्षा रक्षकही तैनात करण्यात आला आहे. त्याचप्रमाणे मुलांना फोटो काढता यावेत यासाठी सेल्फी पॉइंटची निर्मिती करण्यात आली आहे.

जागतिक चिमणी दिवस

या चिमण्यांनो,
परत फिरा रे...
घराकडे आपुल्या...

हे महाकवी ग. दि. माडगूळकर यांचे गाणे आजच्या दिवसाला लागू होते. तसेच प्रसिध्द कवी शिक्षण तज्ज्ञ ग. ह. पाटील यांची 'पाखरांची शाळा भरे पिंपळावरती चिमण्यांची पोरे भारी गोंगाट करती.' ही कविता सुध्दा त्या चिमण्यांच्या जगात घेऊन जाते आणि ते दृश्य आजही आपल्या डोळ्यांसमोर आल्याशिवाय राहत नाही.

निसर्गाची ओळख मानवाला प्रथम चिमणीपासूनच होते. एक घास चिऊचा... सांगतच आपली आई आपणास एक-एक घास भरवते. कुठेतरी प्रत्येकाचे बालपणाच्या आठवणींशी चिऊताई जोडली गेलेली आहे. चिमणी काळाच्या ओघात दिसेनाशी झाली. आताच्या पिढीला चिमण्यांचा चिवचिवाट कानी पडणे दुर्मीळ झाले. कविता, बडबडगीते यांतच चिमणी शिल्लक राहते की काय अशी भिती वाटू लागली आहे. शहरात मातीच्या भिंती, कौलारू घरे पहावयास मिळत नाहीत. अंगणात धान्य निवडणारी महिला आता दिसत नाही, अंगणही राहिले नाही तर अंगणात उड्या मारत धान्य टिपणारी, बागडणारी चिमणी

कुठे दिसणार? सीमेंटच्या जंगलात वृक्षतोड मोठ्या प्रमाणात झाली. अपवादाने वृक्ष नजरेस पडतात.

कधी काळी चिमण्यांच्या चिवचिवाटाने जागवणारी पहाट आता केवळ आठवणीतील एक अनुभूती झाल्याची स्थिती आहे. या पार्श्वभूमीवर, चिमण्यांचे संरक्षण आणि त्याविषयीच्या जागृतीसाठी **२० मार्च हा दिवस 'जागतिक चिमणी दिन'** साजरा केला जातो. पहिला जागतिक चिमणी दिवस हा २० मार्च २०१० रोजी पाळला गेला. वाढत्या शहरीकरणामुळे पर्यावरणाचा होणारा न्हास चिमण्यांची संख्या कमी होण्यास कारणीभूत ठरला. एकीकडे मुंबई, पुण्यासारख्या महानगरात सामान्यतः आढळणारी चिमणी म्हणजेच 'इंडियन कॉमन स्टॉरो'चेही दर्शन दुर्मीळ होत असताना पर्यावरण संवर्धनामुळे निमशहरी भागातील काही परिसरात विविध प्रकारच्या चिमण्या सकाळ - सायंकाळ गुंजारव करताना आढळतात. यासाठी आजच्या जागतिक चिमणी दिनाच्या निमित्ताने प्रत्येकाने आपल्या बागेत, परसात जर त्यांच्या

खाद्याची व्यवस्था केली तर आपल्याला चिमण्या दिसू लागतील. याचा अर्थ असा नाही की, आज आपण ‘बर्ड फिड’ ठेवले आणि उद्या लगेच १०-१२ चिमण्या दिसू लागल्या. चिमण्यांनाही माणसाच्या सहवासाची सवय होण्यासाठी वेळ द्यावा लागतो. मात्र, यासाठी गरज आहे ती आपल्या इच्छाशक्तीची.

त्यांच्याशी जवळीक साधण्यासाठी त्यांच्यासाठी

★ पलॅट, घराच्या टेरेसवर, खिडकीत चिमण्यांसाठी दाणा-पाणी ठेवा. चिमण्यांना पाण्यात खेळायला प्रचंड आवडते. त्यासाठी एखाद्या टबमध्ये थोडे शुद्ध पाणी ठेवा.

★ घरात काही वस्तूंची (बूट, चप्पल इत्यादी) रिकामी खोकी पडलेली असतात. त्याना चिमण्या आत जातील, असे भोक पाढून घराबाहेर खिडकीच्यावर उंच जागेवर टांगले तर तेथे चिमण्या घरटे करतील.

★ घराजवळच्या मोकळ्या भूखंडावर, कॉलनीतील रस्त्याच्या कडेला लहान झुऱ्युपर्गीय रोपांची लागवड करा व संवर्धन करा.

★ चिमण्यांसाठी नैसर्गिक अधिवास उपलब्ध करून देण्यासाठी बाभूळ वृक्षाची लागवड व संवर्धन करा. यावर चिमण्यांचा अधिवास मोठ्या प्रमाणात आढळून येतो. बाभळीवर त्या आनंदाने वास्तव्यास असतात.

★ घराच्या टेरेस, बाल्कनीत कुंड्यात जेथे झाडे लावलेली आहेत अशा जागी बर्ड फिडर लावा.

चिवचिवाटाने भकास, ओसाडपणा जाऊन जागेच्या सौंदर्यात भरच पडेल.

आज जागतिक चिमणी दिनानिमीत्त चिमण्यांची माहिती.

चिमणी (हाऊस स्पॅरो) आणि पीतकंठ किंवा रान चिमणी (यलो थ्रोटेड चिमणी) अशा दोन प्रकारच्या चिमण्या आढळतात. त्यातील हाऊस स्पॅरो अर्थात तुमच्या आमच्या परिसरात दिसणारी चिमणी सध्या कमी होत आहे. ही चिमणी प्रामुख्याने शहरात वास्तव्यास असते. मात्र, शहरी भागापेक्षा

आता या चिमण्यांची संख्या ग्रामीण भागात मोठ्या प्रमाणावर आहे. शहरीकरणाचा वाढलेला वेग, प्रदूषण आणि चिमण्यांना न मिळणारे खाद्य यामुळे हा चिवचिवाट कमी झाला आहे. चिमण्यांचे मुख्य अन्न म्हणजे कीटक, बिया, भात, गहू, बाजरी हे आहे. मात्र, शहरात चिमणीला हे खाद्य मिळेनासे झाले. तेच गावाकडे घरातील महिला धान्य निवडतानाही चिमणीला ते घालते. त्यामुळे चिमण्यांची मुख्य गरज पूर्ण होते. त्यामुळे ग्रामीण भागात आजही हजारोंच्या संख्येने चिमण्या दिसतात.

रान चिमणी

शहरी भागात फारशी न आढळणारी चिमणी म्हणजे पीतकंठ चिमणी. याच चिमणीला रान चिमणी म्हणतात. ही चिमणी प्रामुख्याने नाशिक शहराबाहेरील जंगल परिसरात अढळते. विख्यात पक्षीतज्ज्ञ डॉ. सलीम अली याना एकदा एक मृत चिमणी आढळली होती. त्यानी तिला बॉम्बे नॅचरल हिस्टरी सोसायटीत नेऊन परीक्षण केले असता ती हाऊस स्परो नसल्याचा निष्कर्ष निघाला. या चिमणीच्या मानेजवळ एक पिवळा ठिपका असतो त्यामुळे या चिमणीला पीतकंठ म्हणतात तसेच ती

रानात दिसून येते त्यामुळे तिला रान चिमणीही म्हणतात. ही चिमणी प्रामुख्याने हरसूल, पेठ, इगतपुरी या भागात आढळते. रान चिमणीही आता काहीअंशी कमी होत चालली आहे. याचे मुख्य कारण म्हणजे चिमणीची शिकार. रानावनात गलोरने चिमणीची शिकार केली जाते. रानावनातील नागरिकामध्ये पक्ष्यांबद्दल असलेले अज्ञान, तसेच काही ठिकाणी अशा पक्ष्यांचा अन्न म्हणूनही वापर केला जातो. त्यामुळे चिमण्यांची पारध केली जात असल्याने अशा चिमण्याही कमी होत चालल्या आहेत. नेचर कॉन्झर्वेशन सोसायटी आणि वनविभागाच्या ग्रामीण भागात यासंदर्भात

जनजागृतीचे गेल्या सात ते आठ वर्षांपासून काम सुरु आहे.

नर चिमणी

या चिमणीचे डोके राखाडी रंगाचे असते. तसेच तिचा गळा व डोऱ्याभोवती काळा रंग असतो. ही चिमणी अंगाने भक्कम असते.

मादी चिमणी

ही चिमणी भुरकट राखाडी रंगाची असते. साधारणत: ताठ आणि सडपातळ बांधा या चिमणीचा बघायला मिळतो. चिमणीचा विणीचा हंगाम हा बाराही महिने असतो.

-साभार

दिव्य बाणी

★आरसा मोठा असो किंवा लहान असो,
आरसा हा पाहणाऱ्याचीच प्रतिमा दाखवतो.
याप्रमाणेच जागृती देणारी आणि सत्य
परमार्थावर आधारित असलेली वचनं ही
यथार्थ आणि कल्याणकारक असतात.
त्यासाठी कोणत्याही धर्मग्रंथातील उल्लेख
असो किंवा एखाद्या संत-महात्म्याची वाणी
असो; प्रत्येकाचा भाव हाच असतो, की
कसेही करुन ही आत्मबोधाची गोष्ट आपल्या
मनात ठसावी.

★ अभिमान करणारे कधी सत्कारास पात्र
होऊ शकत नाहीत, भले ते बलशाली
असोत, कलाकारही असोत,
सामर्थ्यवान असोत किंवा राजा
असोत. महापुरुष म्हणतात, की
असहायता पाहून कोणाची
थळा करु नका आणि
आपल्या धन-दौलतीचा
मान-अभिमान करु
नका.

हस्ता मुलांनो हस्ता

पिंटचा :- अगं आई, पाच रुपये दे ना, तो माणूस बिचारा कधी पासून ओरडतो आहे. त्याला शांत करुन येतो.

आई :- काय ओरडतोय तो ?

पिंटचा :- आईस्क्रीम, आईस्क्रीम असे ओरडतो आहे.

दातांचे डॉक्टर :- अहो काकू, मी तुमच्या दाताला हातसुध्दा लावला नाही. तरी केवळ्याने किंचाळता. पेशंट :- अहो, पण तुम्ही माझ्या पायावर पाय ठेऊन उभे आहात !

भूगोलाचे सर :- मुलांनो, सर्वात जास्त चहा कुठे तयार होतो ? संता :- सर, चहाच्या टपरीवर !

डॉक्टर :- (पेशंटच्या हाताचे मनगट धरून) तुम्हाला काहीही झालेलं नाही. तुमच्या नाडीचे ठोके अगदी घड्याळासारखे स्पष्ट आणि नियमित पडत आहेत. पेशंट :- अहो डॉक्टर, तुम्ही माझ्या घड्याळावरच बोट ठेवलं आहे !

वेटर :- साहेब, बिलाचे पैसे द्या.

बबनराव :- हे घे माझं कार्ड.

वेटर :- साहेब, हे तर पोस्टकार्ड आहे !

बबनराव :- हो, पण तुम्हीच तर बाहेर लिहिलयना, की आमच्याकडे सर्व प्रकारचे कार्ड स्वीकारले जातील.

शिक्षक :- सांगा बरं. कोणत्या महिन्यात २८ दिवस असतात ? गण्या :- सर, बाराही महिन्यात असतात.

आई :- (बाबांना) काय हो, आज कामावर जायचं नाही का ? बाबा :- अग मान दुखतेय माझी, कुणी मूर्खाने माझ्या मानेखाली दोन उषा घातल्या कुणास ठाऊक ! आई :- अहो, बंड्या शिवाय दुसरं कुणाचं काम आहे ? बंड्या :- अगं आई, बाबा रोज म्हणतात ना; बंड्या स्वप्नात तरी असं काही तरी काम केलस का, की ज्यामुळे माझी मान उंचावेल ?

हसती दुनिया (मराठी) मासिकाचे मालक हक्क व इतर तपशीलसंबंधी
(केंद्र सरकारच्या फॉर्म ४ नियम / अन्वये)

❖ प्रकाशन स्थळ ❖

संत निरंकारी सत्संग भवन, ५०, मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई - १४

❖
प्रसिद्धी काळ

दरमहा

❖
मुद्रकाचे नाव, पत्ता व राष्ट्रीयत्व :

श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव

संत निरंकारी सत्संग भवन, ५० मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई - १४

भारतीय

❖
प्रकाशकाचे नाव, पत्ता व राष्ट्रीयत्व :

श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव

संत निरंकारी सत्संग भवन, ५० मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई - १४

भारतीय

❖
संपादकाचे नाव, पत्ता व राष्ट्रीयत्व :

श्री. राजेंद्र बापू थोरात

संत निरंकारी सत्संग भवन, ५० मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई - १४

भारतीय

❖
मालकाचे नाव, पत्ता व राष्ट्रीयत्व :

संत निरंकारी मंडळ, माहूल रोड, चेंबूर कॅम्प, मुंबई - ७४.

भारतीय

मी श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव प्रतिज्ञापूर्वक जाहीर करतो की वरील
तपशील माझ्या माहितीप्रमाणे खरा आहे.

ता. ०९-०३-२०२०

चंद्रकांत अ. जाधव
प्रकाशक व मुद्रक

समर्थ दर्शन : भाग - ६५

समर्थ आरिंग शेष

ए के दिवशी समर्थ अचानक जंगलात निघून गेले व समोर येईल त्याच्यावर तलवार घेऊन धावून जाऊ लागले. सारे भयभीत होऊन लपून बसले होते ही गोष्ट कळताच कल्याण स्वामी निघाले. समर्थाच्या शोधाकरिता कल्याणस्वामी रानोमाळ फिरु लागले. होता होता एका अवघड ठिकाणी समर्थाची स्वारी असल्याचे त्यांना आढळून आले. पण त्या ठिकाणी जाता येईना. तरी मोळ्या कष्टाने कल्याणस्वामी तेथे जाऊन पोचले.

समर्थानी कल्याणस्वामीना पहाताच, “हां

खबरदार, पुढे येऊ नको,” असे म्हणून ते भराभर दगड फेकू लागले. पण कल्याणस्वामीना त्यापैकी एकही दगड लागत नव्हता. कल्याणस्वामीनी कशाचीही पर्वा न करता एकदम उडी घेऊन समर्थाच्या पायांना घटू मिठी घातली. तेव्हा समर्थ मोळ्याने ओरडून तलवार उगारून म्हणाले, “तुला ठार मारतो.”

कल्याणस्वामीनी उत्तर दिले, “महाराज, आपल्या हातून मरण आल्यास आणखी काय पाहिजे? मस्तक खुशाल तोडावे, पण प्रार्थना अशी

, की चरणांवर मस्तक आहे, त्याचे एका घावाने दोन तुकडे करावे.”

समर्थ म्हणाले, “तू कोण मला हुक्म करणारा, मी पाहिजे तसे करीन, मी तुझे तुकडे तुकडे करून शेंदाडासारखा चिरून मारीन.”

कल्याणस्वामी म्हणाले, “महाराज, आपल्या इच्छेप्रमाणे करावे. त्यात माझा संतोष आहे.”

हा दृढनिश्चिय पाहून समर्थाच्या अंतःकरणात गहिवर आला. कल्याणस्वामींना प्रेमाने मिठी मारत समर्थ म्हणाले, “कल्याणा, मला सर्वांनी वेडा ठरवलं आहे मग तू या वेड्याकडे कशाला आलास?”

कल्याणस्वामी म्हणाले, “महाराज, आपल्याला वेडे ठरवणारे तेच वेडे आहेत, आता कृपा करून मठात चलावे. आज तीन दिवस झाले. मंडळी चिंताक्रांत होऊन अन्नपाणी न घेता बसली आहेत.” हे ऐकून समर्थ कल्याणस्वामींसह निघून परळीच्या मठात आले. आत शिरताना त्यांनी एक पद रचून म्हटले ते असे -

पळा पळा ब्रह्मपिसा येतो जवळी।
रामनामें हाका देऊनि डोई खाजोळी॥

मीपणाचें शहाणपण जळालें माझें।
कोण वाहे देहबुध्दी वस्त्रांचे ओझें॥

नलगे आम्हा मानपानाचें ओझे।
तुझी बुध्दी घेतां गेलें मीपण माझें॥
आते भेटो येती त्यास वेड लावितो।
रामी रामदास ऐसें अबैद बोलतो॥

हे पद ऐकून सर्व शिष्यांनी नमस्कार केला

व ते आनंदित झाले. नंतर भोजन वगैरे होऊन सर्वांना संतोष झाला.

एकदा शिवाजीराजांची स्वारी गंगातीरी असताना राक्षसभुवनास मुक्काम झाला. रात्री समर्थाचे मोठे बंधू श्रेष्ठ यांच्या संप्रदायी मंडळींनी पंचपदीच्या समयी श्रेष्ठांनी केलेली काही पदे व अभंग म्हटले. ते ऐकून राजांच्या मनात आले, की समर्थाच्या मुखाने श्रेष्ठांची कीर्ती ऐकतो. तेव्हा सहज आलो आहोत तो जांबेला जाऊन श्रेष्ठांचे दर्शन घेऊन जावे. अशा विचारात ते झोपी गेले.

पहाटेच्या वेळी शिवाजी महाराजांना स्वप्न पडले. पायी पादुका, अंगावर शुभ्र वस्त्रे, गोपीचंदनाचे टिळे, हातात स्मरणी ह्याप्रमाणे कोणी सत्पुरुषी श्रेष्ठांनी महाराजांना श्रीफळ व स्फटिकांची माळ हा प्रसाद दिला. तो घेऊन महाराज म्हणाले, “आपल्या दर्शनाने पवित्र झालो. आता नामाचा अनुग्रह व्हावा.”

तेव्हा हसून श्रेष्ठ म्हणाले, “बाप्पा, उत्तर गंगातीरी जंबू ग्रामी श्रीरघुपतींची सेवा करून गृहस्थाश्रमाने राहतो. ह्या देहास ‘रामी रामदास’ असे म्हणतात. आपण स्मरण केलेत म्हणून भेटीस आलो. येथून आमचा आश्रम जवळ आहे. ह्याकरीता आपण श्रींचे दर्शन घेऊन नंतर आपल्या स्थानी जावे.” ह्याप्रमाणे सांगून श्रेष्ठ अदृश्य झाले.

महाराज जागे होऊन पाहतात तो श्रीफळ व स्फटिकाच्या स्मरणीचा प्रसाद मात्र हातात असून सत्पुरुषाची मूर्ती नाही. हा चमत्कार पाहून श्रेष्ठांचे सामर्थ्यही समर्थप्रमाणे आहे अशी त्यांची खात्री झाली.

-क्रमशः

कविता

आहे महान नारी

आहे महान नारी,
विश्वाची हाती दोरी ॥४॥

जननी शूर-वीरांची
आणि गुणवंतांची
सम्राट महाराजांची,
श्रीमंत गोरगरीबांची
जन्मले सर्वही उदरी ॥९॥

सुकन्या, नात नी ताई,
वहिनी बाळाची आई
नात्यांचे असे आगर,
मायेचा महासागर
सकळांवर प्रेम करी ॥१२॥

हे संसाराचे मूळ,
मानवजातीचे कूळ
नाही हिच्यासम कुणी,
ही थोर देवताहनी
हा भाव धरा अंतरी ॥३॥

नटली ही माता धरती,
ही तशी नार या जगती
करितो मी हे आवाहन,
राखील हिचा जो मान
नर श्रेष्ठ तोची भूखरी ॥४॥

कविता : सुरेश तिलोटकर

परीक्षा

परीक्षा आली जवळ^१
आता पुरे करा खेळ ॥४॥

एकएक क्षण लावा कामी
बसू नका रिकामी
अभ्यासात करा प्रगती
परीक्षेत नाही होणार फजिती
घाबरून जाऊ नका
अजून आहे वेळ ॥१॥

प्रश्नपत्रिका होईल सोपी
करील जो अभ्यास
विश्वास तयाला आहे
नवकी होईन पास !
जीवनात सदैव ठेवा
आपुल्या ताळमेळ ॥२॥

वडिलधाच्यांचं ऐकावे
देऊन जरा ध्यान
भविष्य तुमचं त्यानं
होईल पहा महान
डोक्यात व्यर्थ विचारांची
करु नका भेळ ॥३॥

- आतिश चंद्रकांत शिंदे
ठाणे

किट्टी

चित्रांकन व लेखन :
अजय कालडा

पिंकू, टेबलावर कपडा मार
आणि दोन कप चहा दे.

हो मालक

पिंकू टेबल नं. २ वर ४ प्लेट समोसे दे
आणि टेबल नं. १ चे बील नेऊन दे

हो मालक

आई, पिंकूला ज्या वयात शिक्षण घेतलं पाहिजे होतं त्या वयात तो एका हॉटेलमध्ये काम करत आहे. मी त्याला मदत करु इच्छिते. पण कशी करु हे मला समजत नाही.

ही फार चांगली गोष्ट आहे किंवा. तू एक काम कर हॉटेलच्या मालकाला जाऊन सांग की पिंकूला रोज संध्याकाळी १ तास सुट्टी द्यावी.

फार छान कल्पना आई. मी आताच हॉटेल मालकाला जाऊन भेट्टे

किंटीने हॉटेल मालकाला हे सर्व सांगितले त्यावर हॉटेलचा मालक फार खूश झाला. त्याने आनंदाने पिंकूला संध्याकाळी एक तासाची सुट्टी दिली.

किंटी दररोज पिंकूला एक तास शिकवू लागली. लवकरच पिंकू लिहायला वाचायला शिकला आणि त्याला सहज शाळेत प्रवेश मिळाला.

मुलांनो, १४ वर्षापेक्षा कमी वयाच्या मुलांकडून काम करून घेणे हा गुन्हा आहे. ही बालमजुरी आपण थांबवली पाहिजे.

कथा

नामी औषध

ए कें दिवशी वैतागलेल्या सरलाताई यमूमावशींकडे आल्या आणि म्हणाल्या “मावशी, आम्ही दोघंच पती पत्नी घरात आहोत; पण आमचं एकमेकांशी कधीच पटत नाही. सतत भांडणं होत असतात. आमच्या ह्यांचा स्वभाव अगदीच चिडचिडा झाला आहे. काहीतरी कारण काढून माझ्याशी भांडण करतात. कधी कधी न जेवता ताटावरुन उठून जातात. काय करावं, कसं वागावं काहीच कळत नाही.”

यमू मावशींनी सरलाताईंचं म्हणणं शांतपणे ऐकून घेतलं. त्या म्हणाल्या, “काळजी करु नका.

माझ्याकडे एक रामबाण उपाय आहे. मी घेऊन येते.” असं म्हणून मावशी स्वयंपाकघरात गेल्या. त्यांनी बाटलीतील एक औषध आणलं आणि सांगितले, “जेव्हा तुमचे पती भांडायला सुरवात करतील तेव्हा तुम्ही या बाटलीतील दोन चमचे औषध तोंडात ठेवायचं. थोड्या वेळाने तुमचे यजमान आपोआप शांत होतात की नाही बघा!” औषध घेऊन सरलाताई घरी आल्या.

चार-पाच दिवसांनी सरलाताई यमूमावशींकडे आल्या आणि आनंदाने म्हणाल्या, “मावशी, तुमचं औषध फारच गुणकारी

(पान ४७ वर)

मुक्या प्राप्यांवर दया करा

एका गावात एक सावकार होता. त्याचं नावचं धनपती होतं. तो जरी मोठा धनवान असला तरी कंजूष नव्हता. आपल्या गावातीलच नव्हे, तर त्याच्याकडे जो कोणी येईल त्यांच्या गरजा तो पूर्ण करत असे. असा तो फार मोठा दानी होता. त्याची पत्नीसुध्दा त्याच्यासारखीच दानीवृत्तीची होती. अशाप्रकारे दानधर्म केल्यामुळे त्याच्याकडे जी संपत्ती होती ती सर्व संपून गेली आणि तो कंगाल झाला. असे असले तरी त्याची वृत्ती दानदेण्याचीच होती. आपण दान दिले म्हणून त्याची कोणाकडून काही अपेक्षा ही नव्हती.

एके दिवशी रात्री जेवण झाल्यावर दोघेही आता पुढे काय करायचं याचा विचार करत बसले होते. धनपती पत्नीला म्हणाला, जवळच एका नगरात एक मोठा सावकार आहे तो लोकांचे पुण्य घेऊन त्या बदल्यात द्रव्य देतो; तर आपणसुध्दा जाऊन आपल्याकडे थोडे पुण्य देऊन काही तरी द्रव्य घेऊन यावे. दोघांचा बेत ठरला. दुसऱ्या दिवशी धनपती त्या सावकाराकडे जायला निघाला. वाटेत भूक लागेल म्हणून त्याच्या पत्नीने त्याच्याजवळ चार भाकच्या बांधून दिल्या.

चालता चालता दुपार झाली. थकवाही

आला आणि भूकही लागली. एका झाडाच्या सावलीत बसून त्याने फडक्याची गाठ सोडली आणि जेवायला बसला. घास तोंडात घालणार इतक्यात समोर कुत्रा येऊन उभा राहिला. धनपतीने त्याला एक भाकर दिली. कुत्र्याने चटकन खाल्ली. धनपतीने एक एक करून चारही भाकच्या कुत्र्याला दिल्या. कुत्रा पोट भरल्यावर निघून गेला. धनपती पाणी पिऊन पुन्हा मार्गस्थ झाला. काही वेळ चालल्यानंतर तो त्या सावकराच्या घरी पोहचला. धनपतीला पाहताच सावकाराने त्याचा आदरसत्कार केला व येण्याचे कारण विचारले. त्यावर धनपती म्हणाला, की मला द्रव्याची गरज आहे त्यासाठी मी माझे काहीतरी पुण्य देऊन धन घेण्यासाठी आलो आहे.

सावकार म्हणाला, ठीक आहे. त्याने बाहेरुनच आपल्या पत्नीला हाक मारली आणि विचारले, की हे गृहस्थ आपले पुण्य विकण्यासाठी आले आहेत तर कोणते पुण्य विकत घेऊ? त्यावर पत्नी म्हणाली, त्यांनी आज केलेले पुण्य घ्या. हे ऐकून धनपती विचार करू लागला की आज तर मी असं काहीच पुण्य केले नाही. मग सावकार म्हणाला, आज येते वेळी काय काम केलेस? त्यावर धनपती म्हणाला, आज येताना फक्त चार भाकरी एका कुत्र्याला दिल्या. सावकाराने पत्नीला सांगितले चार भाकरींचे पुण्य त्यांच्याकडून घेऊया! सावकाराने चार भाकच्या एका पारड्यात ठेवल्या आणि दुसऱ्या पारड्यात द्रव्य ठेवू लागला. त्याने त्यात हिच्यामोत्यांनी भरलेल्या पिशव्या ठेवल्या तरी चार भाकच्या ठेवलेले पारडे वरती उचलत नव्हते. हे बघून धनपती म्हणाला, बस करा महाराज, मला माझे पुण्य विकायचे नाही.

धनपती तसाच मागे फिरला आणि जिथे बसून त्याने भाकरी सोडली होती तिथून काही दगड आपल्या गाठोड्यात बांधले आणि घरी परतला. गाठोडे तसेच ठेवून तो पत्नीला म्हणाला, की मी काही सामान घेऊन येतो. मी येईपर्यंत तू हे गाठोडे उघडू नको. घरात काहीच नसल्यामुळे धनपतीची पत्नी काय आणले आहे हे बघण्यासाठी आतुर झाली होती. अखेर तिने ते गाठोडे सोडलेच. पाहते तर काय, गाठोडे हिरे जवाहिरे मोत्यांनी भरलेले होते. इतक्यात धनपती घरी आला. ते पाहून धनपतीला ही काही खरं वाटेना. त्यानंतर त्याने झालेली सर्व हकिकत आपल्या पत्नीला सांगितली. पुढे त्यांच्यावर कधीच उपासमारीची वेळ आली नाही.

तात्पर्य :- मुक्या प्राण्यांना अन्न देणे हे फार मोठे दान आहे त्याची बरोबरी कशानेही होत नाही.

★प्रेम आणि सत्कार यांचा मूळ आधार आहे 'ब्रह्मज्ञान'. मानवतेचा हार प्रभु परमात्मारूपी धार्याशिवाय असंभव आहे. जात आणि भाषेमध्ये भिन्नता असली तरी माणूस हा फक्त माणूसच आहे. स्वतःला जाणल्यानेच मानव एकता संभव आहे. माणसाने एक दुसऱ्याच्या रक्ताने नव्हे तर ज्ञानामृताने स्वतःची तहान शमवावी.

★ फुलांचा सुगंध वारा येईल त्या दिशेला वाहतो; पण चांगुलपणाचा सुगंध सगळ्या दिशेने वाहतो, हे लक्षात ठेवावे.

सामाजिक ज्ञान

१. १२ मार्च १९३० रोजी म.गांधीजींनी कोणत्या यात्रेस प्रारंभ केला ?

अ. साबरमती ब. काशी क. दांडी ड. अमरनाथ

२. संत्री या फळामध्ये कोणते जीवनसत्त्व असते ?

अ. अ ब. ब क. क ड. ड

३. ऑस्ट्रेलियातील सर्वात मोठ्या पक्ष्याचे नाव काय ?

अ. इमू ब. शहामुग क. रिया ड. कॅसोवरी

४. अन्नातील उर्जा कशात मोजतात ?

अ. किलोग्रॅम ब. कॅलरी क. केल्वीन ड. ऑम्पिअर

५. अनेर पक्षीअभयारण्य कोणत्या जिल्ह्यात आहे ?

अ. धुळे ब. जळगाव क. नागपूर ड. अमरावती

६. संगणक व इतर इलेक्ट्रॉनिक उपकरणामुळे पर्यावरणात कोणती समस्या निर्माण झाली ?

अ. व्हर्च्युअल कचरा ब. वायूप्रदूषण क. जलप्रदूषण ड. ई - कचरा

७. म. ज्योतीबा फुलेंनी मुर्लीची पहिली शाळा पुण्यात कोठे सुरु केली ?

अ. शनिवार वाढा ब. भिडेवाढा क. सोमवार पेठ ड. देपेवाढा

८. अलीकडे च पार पडलेल्या साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष कोण होते ?

अ. भालचंद्र नेमाडे ब. अरुण ढेरे क. फादर दिब्रिटो ड. रा.रं. बोऱ्हाडे

९. माता सीतेच्या पुत्रांचे नामकरण कोणत्या ऋषींनी केले ?

अ. वसिष्ठ ब. विश्वामित्र क. दुर्वास ड. वाल्मिकी

१०. स्थिर अशी कोणती गोष्ट आहे ?

अ. ध्रुवतारा ब. परमात्मा क. सूर्य ड. आकाश

उत्तरे इतरत्र

ठाणे

मुख्यालय :- ठाणे

क्षेत्रफळ :- १,५५८ चौ.कि.मी.

तालुके :- ठाणे, कल्याण, भिवंडी, उल्हासनगर, अंबरनाथ, वसई, शाहापूर, मुरबाड, वाडा, जव्हार, मोखाडा, डहाणू, तलासरी, विक्रमगड.

नद्या :- तानसा, वैरतणा, भातसा, सूर्या, पिंजाल, उल्हास, काळ

खनिजे :- मीठ, बॉक्सार्झट, बांधकामाचा दगड.

प्रमुख शेतकी उत्पादने :- भात, कडधान्य, आंबा, चिकू, नारळ, भाजीपाला, केळी.

धरणे :- वैतरणा नदीवरील मोडकसागर, शहापूरमधील भातसा प्रकल्प.

विशेष माहिती:-

★ महाराष्ट्रामध्ये इचलकरंजीनंतर भिवंडी तेथील यंत्रमागावर कापड तयार करण्याचा व्यवसाय प्रसिध्द आहे.

★ ठाणे जिल्ह्यात वीज निर्मिती करणाऱ्या देशातील पहिला व देशातील मोठा अणुउर्जा प्रकल्प तारापूर

(ता. पालघर) येथे असून केंद्र शासन अंगीकृत दारुगोळा व शस्त्रनिर्मितीचा कारखाना अंबरनाथ येथे आहे.

- ★ ठाणे जिल्ह्यातील मुरबाड तालुका धातुच्या वस्तू व त्यावरील नक्षीकामासाठी प्रसिद्ध आहे.
- ★ डहाणू येथे मत्स्योद्योगाची मोठी व्यापारी पेठ आहे.
- ★ ठाणे जिल्ह्यात वारली, ठाकूर, मल्हार कोळी, दुबळा, कातकरी इ. आदिवासी राहतात.
- ★ ठाणे जिल्ह्यात ‘मूशी’ जातीचे गवत मोठ्या प्रमाणावर आढळते.
- ★ वज्रेश्वरी येथे गरम पाण्याचे झारे आहेत. येथेच स्वामी नित्यानंदांचा आश्रम आहे.
- ★ वसई येथे भूईकोट किल्ला आहे. तो किल्ला जिंकणारा मराठा सरदार चिमाजी अप्पांचे स्मारक वसईत आहे.

नामी औषध (पान ४२ वरुन)

आहे हो! चार-पाच दिवस झाले आमच्या घरात शांतता आहे; पण औषध आता संपत आले आहे. कुठे मिळतं ते सांगा म्हणजे दरवेळी तुम्हाला त्रास नको.”

त्यावर मावशी मोठच्याने हसात म्हणाल्या, “अहो, या बाटलीत औषध वगैरे काही नाहीये. फक्त साधं पाणी आहे. खरा परिणाम तुझ्या मौनाचा आहे. अजिबात न बोलण्याचा. जेव्हा जेव्हा तुमचे पती भांडायला लागले तेव्हा तुम्ही ह्यातलं दोन चमचे पाणी तोंडात धरलं. पाणी तोंडात असल्याने तुम्ही त्यांना प्रतिउत्तर दिलं नाही. त्यामुळे ते स्वतःहून शांत झाले. खरं तर शब्दाने शब्द वाढतो. परंतु तुम्ही त्यांना उत्तरच दिले नाही तर भांडण वाढण्याचा प्रश्ननच उरत नाही.”

-सुजाता जाधव (सांगली)

वैज्ञानिक प्रश्नोच्चरे

प्रश्न :- उंच भांड्यात पाणी तापविताना वरचे पाणी अगोदर का गरम होते ?

उत्तर :- उंच भांड्यात पाणी तापविताना विस्तव जरी खालच्या बाजूने असला तरी वरचे पाणी अगोदर तापते, कारण पाणी तापत असताना त्यात अभिसरण प्रवाह (Convergence flow) तयार होतात. विस्तवाने खालचे पाणी तापले की ते इतर थंड पाण्याच्या मानाने हलके होते व वर जाते त्याची जागा भरुन काढण्यासाठी आजुबाजुचे थंड पाणी तेथे येते. ते सुध्दा गरम झाले की वर जाते. अशा प्रकारे पाण्याच्या वरच्या पृष्ठ भागावर गरम पाण्याचा थर जमा होतो. ह्या गरम थराच्या मानाने तळाशी असलेले पाणी कमी गरम असते. पाणी तापते खालच्या बाजूला व अभिसरणामुळे जमा होते वरच्या बाजूला त्यामुळे वरचे पाणी अगोदर तापले आहे असे वाटते.

प्रश्न :- उकळत्या पाण्याला उष्णता दिली तरी त्याचे तापमान का वाढत नाही ?

उत्तर :- पाण्याचा उत्कलन बिंदू १०० डीग्री सेल्सिअस आहे. एकदा पाणी उकळू लागले की त्या नंतर दिलेल्या उष्णतेचा उपयोग अवस्थांतरासाठी म्हणजे पाण्याचे वाफेत रूपांतर करण्यासाठी होतो. म्हणून उकळत्या पाण्याला उष्णता दिली तरी त्याचे तापमान वाढत नाही.

प्रश्न :- उंच पर्वतावर चढताना कधी कधी चढणाऱ्याच्या नाकातून रक्तस्त्राव का होतो ?

उत्तर :- उंच पर्वतावर हवेचा दाब कमी असतो. जमिनीवरील हवेचा दाब सहन करील एवढा दाब शरीरातील रक्तवाहिन्यांचा असतो. तेवढ्या दाबाने शरीरात रक्त वाहत असते. उंच पर्वतावर गेल्यावर हवेचा दाब कमी होतो. शरीरातील दाब कायम असतो. त्यामुळे रक्तवाहिन्या फुटतात. नाकातील रक्तवाहिन्या नाजूक असतात. त्यांना दाब सहन न झाल्याने त्या फुटतात व नाकातून रक्तस्त्राव सुरु होतो.

प्रश्न :- कापूर जळताना ज्योत दिसते पण कोळसा जळताना ज्योत का दिसत नाही ?

उत्तर :- ज्या इंधनात जळणारा पदार्थ बाष्पनशील आहे असे इंधन जळताना ज्योत मिळते. कापरामधील ज्वलनशील पदार्थास उष्णता मिळताच त्याचे वायूत रूपांतर होते व तो जळत असताना ज्योत मिळते; परंतु कोळशात बाष्पनशील पदार्थ नाही म्हणून कोळसा जळताना ज्योत मिळत नाही.

रुबाबदार कॉमन नवाब (Polyura Athamas)

सु साठ वेगाने उडणारं हे फुलपाखरु त्याच्या वेगासाठी जसं प्रसिध्द आहे, तसंच त्याच्या रुबाबदार दिसण्यासाठीदेखील. हे विविधरंगी फुलपाखरु पंखांवरील हिरव्या व निळ्या छटेमुळे अतिशय मनमोहक दिसतं. हे साधारणत: ६० ते ७५ मिलीमीटर एवढ्या आकाराचं असतं. आपल्याकडे पावसाळ्यात व उन्हाळ्यात हे जास्त प्रमाणात दिसतं. भारताबरोबरच पाकिस्तान, नेपाळ, बांग्लादेश, भूटान, ब्रह्मदेश आणि श्रीलंका इथेसुधा आढळतं. निम्फलिड गटातलं हे फुलपाखरु अतिशय आकर्षण दिसतं.

हे फुलपाखरु मुख्यतः तपकिरी रंगाचं असतं आणि त्याच्या पंखांवर इतर विवध रंगाच्या छटा असतात. याच्या पंखाची खालची बाजू फिकट तपकिरी रंगाची असते व दोन्ही पंखांच्या मधोमध रुंद पोपटी - हिरव्या रंगाचा, काहीसा अर्धपारदर्शक पट्टा असतो. या पट्याच्या खालच्या बाजूला बारीक काळी किनार असते व त्याच्या खाली गडद तपकिरी पट्टा असतो. या पट्याची किनार काळी असते. या मोठ्या हिरव्या पट्याच्या वरच्या बाजूला लालसर अर्धचंद्राकृती नक्षी असते. खालच्या पंखांवर निळसर छटा असते. यामुळे हे

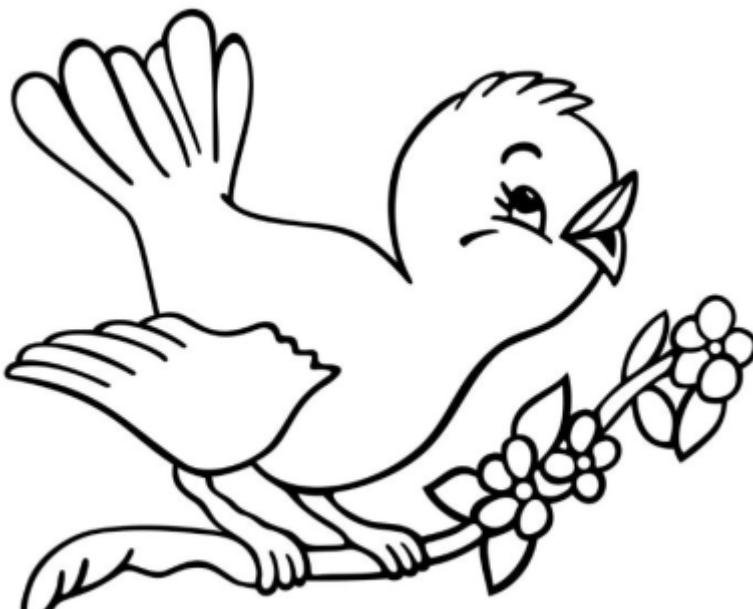

फुलपाखरु खूप मनमोहक दिसतं. याच्या मागच्या पंखाच्या मध्यभागी आणि खालच्या बाजूला टोकाकडे दोन टोकदार शेपट्या असतात. या दोन्ही शेपट्यांमधला भाग आतल्या बाजूला वळलेला असतो.

कॉमन नवाबमध्ये नर व मादी दोघंही दिसायला सारखेच असतात. हे फुलपाखरु वेगाने उडण्याकरता प्रसिध्द आहे. पावसाळ्यात दाट जंगलामध्ये हे सुसाठ वेगाने उडताना आढळतं. प्रचंड वेगाने उडत ते उंच झाडांवर जाऊन बसतं. त्यामुळे त्याचं छायाचित्रण करणं शक्य होत नाही. मात्र, उन्हाळ्यात जंगलामध्ये चिखलपान करताना ते हमखास आढळतं.

चिखलपान करताना हे फुलपाखरु अगदी तल्लीन होतं आणि त्या वेळीच याचं छायाचित्रण करणं शक्य होतं. चिखलपानाप्रमाणे हे फुलपाखरु सडलेली फळ, दारु, प्राण्यांची विष्टा किंवा मूत्र याकडे ही आकर्षित होतं.

चित्र काढा आणि रंग भरा

सामाजिकानि उचिते

१. क
२. क
३. अ
४. ब
५. अ
६. ड
७. ब
८. क
९. ड
१०. ब

१८८

		१ पा		२ आ		३ बा
४ उ	द	य	पू	र		वी
स्मा		था		५ सा	६ ल	स
ना		७ गो	वा		८ क्षम	
८ बा	ब	र		९ प	० ण	१० तु
द		११ स	का	ळ		का
	१३ ग			१३ सा	१४ ता	रा
१५ द्रो	णा	चा	र्य		१६ जा	म

॥ तू ही निरंकार ॥

सद्गुरुची जर होईल मर्जी सुख शांती नांदेल घरी । सद्गुरुची जर होईल मर्जी प्रकारित तव मना करी ।
सद्गुरुची जर होईल मर्जी पंग पर्वत पार करी । अबतार गुरुमर्जी जर होई अराक्ष तेही शत्र्य करी ।

शंकरराव जाधव
मुखी, वाई तालुका

सर्वासाठी... सर्वकाही...
एकाच ठिकाणी... लग्न बस्त्याची
खास सोय !

अविनाश शंकरराव जाधव
प्रचारक, सातारा झोन

THE COMPLETE FAMILY SHOWROOM

मनमोहक साडया | ड्रेस मटेरिअल | मेन्स वेअर | चिल्ड्रन्स वेअर
| लेडीज वेअर | सुटींग शर्टींग | रेमण्ड सियारामचे विक्रेते

गुरु को सिर पर राखिवये, चलिए आज्ञा माहिं ।
कहैं कबीर ता दास को, तीन लोकों भय नाहिं ।

सत्यंग वो वैकुंठ जहा पर देव देविया बसते हैं ।
आनंद ही आनंद जहा पर सुख ही सुख बसते हैं।

१९९, हरिहरेश्वर प्रतिक, आय.डी.बी.आय.बँक शेजारी, ब्राह्मणशाही, वाई (जि.सातारा)

फोन नं. : 9766727262 / 8999859073

RNI No. MAH/MAR/2004/15105
Postal Regd. No. MCE/78/2019-2021
WPP Licence No. MR/TECH/WPP-164/East/2019-21
Publishing date on 1st of every month
Posted at Mumbai Patrika Channel Sorting Office,
Mumbai-400001 on dated 1st of every month

जनार्दन एच. पाटील
झोनल प्रमुख-नाशिक क्षेत्र

॥ हृषी निरंकर ॥

ऑफिस : गाळा नं. १, ४, ६, ८ महावीर इंडस्ट्रियल इस्टेट,
नारंगी काटा, विरार (पूर्व),
ता. पालघर, जि. ठाणे - ४०१३०५ (महाराष्ट्र)
कार्यालय : (०२५०) २५२७३२०/९८२२८८५५२६
ई-मेल : rajindustries2010@yahoo.in
janardanpatil6500@gmail.com
वेबसाईट : www.vijayaengineeringworks.com
www.rajindustries.net.in

मे. विजया इंजिनिअरींग वर्क्षर्स

मॅन्यु : स्पेशलिस्ट प्लास्टिक
इंजेक्शन मोल्ड आणि ब्लो मोल्ड
(घेर ओरम टाईप डाईज)

मे. राज इंडस्ट्रीज

मॅन्यु. फार्मास्यूटिकल्स कॅप्स (कोलॅप्सीबल आणि लॅमी टचुब कॅप्स),
पेस्टीसाईड पॅकेर्जिंग, एच.डी. आणि पी.पी. बॉटल

बाबाजी कंस्ट्रक्शन कं.

सिडको आणि सरकारमान्य प्राप्त १ रुम हॉल किंवदन, २ रुम हॉल किंवदन
दुकानाचे गाळे तसेच इन्डस्ट्रीअल गाळे कर्ज सुविधांसहित घोग्य भावात मिळतील.

चनार्दन एच. पाटील
अंचित एच. पाटील

राजेश एच. पाटील
दुर्घल एच. पाटील